

1 petak, 24.03.2006.

2 [Otvorena sednica]

3 [Optuženi je ušao u sudnicu]

4 ... Početak u 09.05h

5 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim ustanite.

6 Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju otvara zasjedanje.

7 Izvolite sjesti.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Stewart, ja pretpostavljam da
9 Vas je gospodin Josse obavestio o problemima vezanim za dolazak i svedočenje
10 gospodina Bjelice. Želite li da kažete nešto?

11 G. STEWART: [simultani prevod] Da, jeste. Ja sam juče poslepodne
12 obavešten. Međutim, u okolnostima koje smo imali još nismo mogli da se nađemo i
13 da to sve rešimo juče. Dakle, hvala na prilici da to razmotrimo preko noći.

14 Stav Odbrane, časni Sude, je da mi ne želimo da odustanemo od dragocenog
15 vremena između 4. aprila i 11. kada Pretresno veće očekuje gospodina Krajišnika
16 da će početi sa svedočenjem. Mi se nadamo da to omogućava Pretresnom veću da
17 dobije ideju o tome kakav je stav Odbrane sa gospodinom Bjelicom.

18 A što se tiče dolaska gospodina Bjelice, kada smo proučili pismo iz
19 Bosne i Hercegovine, možemo videti da tu zaista ne piše da se radi o
20 nepoštovanju uslova iz naloga 90bis i ne kaže se da je nemoguće dovesti
21 gospodina Bjelicu ovde jer na kraju pisma dana je ponuda. Ako Pretresno veće
22 zadrži nalog pod 90bis, on će biti doveden ovde.

23 I gospodin Josse je juče spomenuo neke nezadovoljavajuće aspekte video-
24 linka sa tačke gledišta Odbrane i to je i dalje naš stav jutros. Ja sam mogao

25

26

27

28

29

30

1 ukratko da razgovaram sa gospodinom Krajišnikom pre nego što ste Vi došli u
2 sudnicu, časni Sude, i on je takođe protiv video-linka za ovog svedoka s obzirom
3 na opseg svedočenja.

4 Dakle, naš stav je da mi ne želimo da odustanemo od tog dragocenog
5 vremena početkom aprila i mi ne bismo želeli da se to obavi video-linkom.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Što se kaže na engleskom, ne možete i
7 jare i pare. Pitam se da li bismo mogli da se pozabavimo ovim na dva nivoa? Radi
8 se o dva problema. Prvi problem je: da li možemo da dovedemo gospodina Bjelicu i
9 vreme koje bi mu omogućilo da svedoči pre 4. aprila, a u isto vreme u Vašem
10 programu ja ne vidim više prostora za bilo koje druge svedoke.

11 G. STEWART: [simultani prevod] U programu Pretresnog veća, to jeste
12 izraz koji ste upotrebili "jare i pare" se koristi. Možda ne često u ovakvim
13 suđenjima, ali koristi se na engleskom jeziku takođe.

14 Međutim, Vi ste u pravu što se tiče programa i vremenskog rasporeda
15 Pretresnog veća, nema mesta - kako sada stvari stoje - za gospodina Bjelicu.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, to je prvi problem. A drugi problem
17 je ako možete da se suzdržite od drugih svedoka. Možda ne želite to, vi biste
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 voleli ipak i malo jareta uz pare.

2 G. STEWART: [simultani prevod] Ne bih se držao tog izraza u pogledu
3 stava Odbrane. Ja ću učiniti šta god hoćete što se tiče jareta, para i tako
4 dalje, međutim ne bih prihvatio da se nekakve slične etikete vezuju sa Odbranom.

5 Međutim, naš stav je sledeći: ja sam razmotrio mogućnost da ako
6 praktično uspemo da dovedemo gospodina Bjelicu ovde, da li neki drugi svedok
7 treba da bude izbačen da bi mu se omogućilo, gospodinu Bjelici, da svedoči.
8 Međutim, o tome svakako moram da govorim sa gospodinom Krajišnikom duže od
9 nekoliko minuta što smo mogli jutros pre ulaska u sudnicu. Dakle, tu se radi o
10 jednoj tehničkoj mogućnosti. Ne mogu da kažem ništa više od toga. Naravno da
11 jeste tako. Ja ne znam kad gospodin Bjelica može da najranije dođe ovde.
12 Jednostavno ne znam to. To svakako nije ni ponedeljak ni utorak. Dakle sledeći
13 svedok neće napraviti prostor za gospodina Bjelicu, ali postoje i drugi
14 kandidati do 4. aprila.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Samo trenutak.

16 [Sudije većaju]

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Stewart, u toku sledeće pauze
18 Pretresno veće će ponovo razmotriti kalendar. Ja sam već najavio da postoji neka

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 mala šansa po kojoj bi Pretresno veće dodelilo nekoliko dodatnih dana iz
2 specifičnih razloga. Program se mora menjati iz drugih razloga jer 29. marta
3 iduće srede je plenarna sednica. I iako smo mi učinili sve što možemo da se
4 prebacimo na drugo vreme - čak smo i zatražili dozvolu da ne prisustvujemo
5 plenarnoj sednici - to nam nije dozvoljeno. Tako da mi nećemo imati zasedanje
6 sledeće srede. Dakle, 4. će verovatno biti prebačen za negde 5. ili čak 6. ili
7 7., a mi ćemo Vas obavestiti vodeći računa o Vašim željama posle prve pauze.

8 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala Vam takođe na najavi već sada toga
9 da nećemo imati sednicu iduće srede. To nam je korisno.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala. Ima li još nešto?

11 G. STEWART: [simultani prevod] Ne, s naše strane.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] A Tužilaštvo?

13 G. TIEGER: [simultani prevod] Ne.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U međuvremenu dobili smo rezime po
15 pravilu 65ter u vezi sa gospodinom Krsmanom. Gospodine Josse, ne mogu da kažem
16 da su sve moje zabrinutosti vezane za ono što sam juče rekao nestale time što
17 sam pročitao ceo tekst ponovo. Ponovo, Pretresno veće konstatuje da zločini koje
18 su počinile druge strane u konfliktu nisu bez značaja. Međutim, pažnja koja se
19 pridaje tome treba da bude ograničena osim ukoliko postoji pravni razlog za to.
20 Jer svi znamo da *tu quoque* nije u pitanju. A kao drugo, tužilac koji ganja za

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 zločine čini to za zločine koje su počinili pripadnici svih etničkih grupa i kao
2 što smo nedavno čuli, bilo je možda i zločina koji su počinjeni navodno u
3 blizini mesta gde su počinjeni zločini koji nas se tiču u ovom predmetu.

4 Je li to tačno, gospodine Tieger?

5 G. TIEGER: [simultani prevod] Jeste, časni Sude.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Stoga, osim značaja da se sazna kako su
7 ljudi, kako je stanovništvo eventualno reagovalo na te zločine, to nije suština
8 ovog predmeta. Iako, ne bih rekao da je to irelevantno, ali nije suštinsko
9 pitanje.

10 G. JOSSE: [simultani prevod] Kao što ste, časni Sude, predvideli, ja ću
11 odgovoriti na to i reći ću sledeće: Pretresno veće je dozvolilo Tužilaštvu da
12 izvede dokaze iz različitih izvora vezane za sugestiju prema kojoj je gospodin
13 Krajišnik ohrabrivao Srbe da napuste Sarajevo posle Dejtona. Po našem mišljenju
14 i po našoj tvrdnji, dokazi o tim brutalnim ubijanjima civila potkrepljuju
15 tvrdnju da se tu radilo o spontanoj odluci srpskog stanovništva iz Sarajeva da
16 odu nakon Dejtona delimično zbog toga kako su tretirani od strane muslimanskih
17 komšija. I mi smatramo da, s obzirom na te dokaze, ovo Pretresno veće je
18 dozvolilo Tužilaštvu da to prikaže kao dosta značajno pitanje. A mi kao Odbrana
19 smatramo da možemo da objasnimo tačno kako su muslimanski komšije tretirali Srbe
20 u Sarajevu.

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, Pretresno veće je svesno toga da je
22 to deo teze Tužilaštva i da je Tužilaštvo reklo da je gospodin Krajišnik
23 ohrabrivao Srbe da odlaze nakon Dejtona. U isto vreme, stekao sam utisak - ali
24 ispravite me gospodine Tieger ako grešim - da taj konkretan aspekt je relativno

25

26

27

28

29

30

1 od marginalnog značaja za ovaj predmet.

2 G. TIEGER: [simultani prevod] Ja mislim da ste Vi precizno i tačno
3 okarakterisali situaciju.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da.

5 U tom slučaju, gospodine Josse, tome se možda može pridati ta pažnja u
6 datom trenutku koja odgovara značaju tog aspekta u sklopu čitavog predmeta.

7 G. JOSSE: [simultani prevod] Kao što ste s pravom rekli, časni Sude,
8 juče, Vi rukovodite ovim predmetom i Vi ćete doneti odluku o njemu. I ako Vi
9 kažete Odbrani: "Ovo za Pretresno veće uopšte nije važno pitanje, mi nećemo se
10 više baviti njime..." ... Ali uz dužno poštovanje, reći da je nešto od
11 marginalnog značaja, s tačke gledišta Odbrane ništa ne menja. Jednostavno se tu
12 radi o jednom izrazu gde se kaže: "To pitanje postoji". Ako Pretresno veće kaže:
13 "Mi nećemo to uzeti kao nešto što ide na teret gospodinu Krajišniku, mi to
14 nećemo uzeti u razmatranje, to nije faktor", to je u redu i u tom slučaju
15 Odbrana se neće baviti time. Ali jedna neodređena izjava tipa: "To je od
16 marginalnog značaja", je nešto što zaista nije pravedno da se koristi i može da
17 nas stavi u situaciju da nam je teško da odgovorimo na to.

18 [Sudije većaju]

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Josse, radi se o pitanju
20 ravnoteže. To je isto kao kad biste proveli puno vremena posvećujući pažnju
21 nekim događajima i mestima i da kažete da osim ako Pretresno veće kaže da se Vaš
22 klijent ne tereti za to, onda Vi možete danima da se bavite s tim zato što je to

23

24

25

26

27

28

29

30

1 deo teze Tužilaštva. Fundamentalno, mi se ne protivimo takvom stavu. Međutim, mi
2 znamo da govorimo o događajima koji su se dešavali tokom otprilike dve godine u
3 preko 30 opština i to zahteva da se postave prioriteta, da se više pažnje
4 posveti jednom aspektu nego drugom.

5 Pretresno veće ima utisak da je ovo bilo pitanje koje u sklopu
6 sveukupnih događaja ne treba da zauzima više od 20% vremena. Ako kažem da je to
7 marginalno - naravno, sve je na neki način u margini - ali je u isto vreme deo
8 predmeta. Međutim, treba naći ravnotežu u pogledu toga koliko će se vremena
9 posvetiti jednom ili drugom pitanju.

10 Ja sam upravo od Tužilaštva zatražio da mi potvrde koji je značaj ovog
11 elementa shodno njihovoj tezi. Naravno, ako Vi kažete da je taj element za
12 Odbranu toliko značajan da bi Odbrana radije se posvetila tome više nego bilo
13 čemu drugom, naravno Vi ste slobodni da to učinite. Ali Vaše vreme je ograničeno
14 i zbog toga ako se ozbiljno razmotri, odnosno treba ozbiljno razmotriti šta je
15 važno, a šta je manje važno, ja ostavljam Odbrani da to odluči, jer u krajnjoj
16 liniji to nije odgovornost Pretresnog veća već je Vaša odgovornost da odredite
17 čime će se pozabaviti Odbrana gospodina Krajišnika, i čemu će posvetiti više
18 vremena, a čemu manje.

19 Jednostavno sam se pitao da li Pretresno veće smatra da je taj element
20 toliko bitan da treba da mu posveti veći deo svog vremena ili da li taj element
21 treba da dobije jedno ograničeno mesto u sklopu čitavog predmeta?

22 G. JOSSE: [simultani prevod] Ja mogu da kažem da se i mi to pitamo, ali
23 pretpostavljam da Pretresno veće neće da nam kaže koji je stav Veća.

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Naravno, Vi ne očekujete sigurno od nas
2 da sada kažemo naš stav. Ja Vam kažem koji je naš prvi utisak o značaju
3 određenih elemenata i aspekata ovog predmeta. Ja mogu da shvatim ako Odbrana ima
4 problema s ovim pitanjem, i pitanje toga koliko vremena posvetiti određenom
5 aspekta predmeta, gde ulaziti u detalje, a gde ulaziti manje u detalje - je
6 značajno pitanje.

7 To je moralo da učini Tužilaštvo i s obzirom da je vreme ograničeno to
8 mora da učini Odbrana.

9 Sada ću zamoliti poslužiteljku da uvede svedoka u sudnicu.

10 G. JOSSE: [simultani prevod] Hvala.

11 G. STEWART: [simultani prevod] Hteo bih samo da Vam kažem, časni Sude,
12 da želim da Vam zahvalim što ste prebacili sednicu u ponedjeljak za popodne. To
13 je veoma korisno i znam da je bilo potrebno uložiti puno napora na
14 organizacionom planu i Odbrana Vam je zaista zahvalna za to.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala.

16 [Svedok je ušao u sudnicu]

17 SVEDOK: SINIŠA KRSMAN [nastavak]

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Krsmane, dobar dan. Bojim se
19 da ako ovako budete držali slušalice, spašće Vam. U redu. Gospodine Krsmane,
20 izvolite sestti.

21 Hteo bih da Vas podsetim da se svečana izjava koju ste juče dali
22 početkom svedočenja još uvek primenjuje. I pre nego što dam priliku gospodinu
23 Josseu da nastavi glavno ispitivanje, sudija Hanoteau bi želeo da Vam postavi
24 jedno pitanje.

25 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Žao mi je, gospodine Josse, što ću
26
27
28
29
30

1 već na početku uzeti reč, ali imam jedno pitanje koje se nadovezuje na čitanje
2 Vašeg rezimea po pravilu 65ter i koje nas vraća malo unazad u odnosu na ono što
3 je juče rečeno. I to se tiče trećeg pasusa gde piše: "Međutim, pred rat
4 takozvana zajednica /nerazgovetno/ imala je 10.000 stanovnika muslimanske
5 narodnosti, a njihove kuće uglavnom su nelegalno izgrađene."

6 U sledećem pasusu...

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ako sam dobro shvatio, ima nekih
8 problema sa prevodom. Samo trenutak.

9 Gospodine sekretaru, da li je pitanje prevoda rešeno?

10 G. JOSSE: [simultani prevod] Mislim da je problem bio to što ja nisam
11 imao slušalice.

12 G. STEWART: [simultani prevod] Ja sam slušao i ja sam čuo francuski.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ali je li to sad rešeno? Ako sam
14 dobro shvatio - rešeno je. Dakle, zamolićemo...

15 G. STEWART: [simultani prevod] Samo ako mogu nešto da iskomentarišem.
16 Imam malo u ovom domenu prednosti u odnosu na mog suzastupnika. Svedok ne zna
17 šta je rezime po 65ter, tako da je ovo možda zbunjujuće za njega.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobro, preformulisaću. Svedok je o tome
19 govorio juče i ja bih da shvatim zašto.

20 G. JOSSE: [simultani prevod] Ja čujem samo francuski. Kanal 4 treba da
21 bude engleski.

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja sam na kanalu 4, ja dobivam engleski.

23 G. STEWART: [simultani prevod] Mi smo na dobrom kanalu i dobijamo
24 francuski.

25

26

27

28

29

30

1 G. TIEGER: [simultani prevod] Meni se isto desilo.

2 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Da kažemo da je ovo bio malo naporan
3 početak, ali postići ćemo šta smo naumili.

4 Gospodine, juče ste rekli da je došlo do promene u stanovništvu, da ste
5 Vi to mogli lako da konstatujete, da se to lako moglo konstatovati početkom
6 rata. I rekli ste nam da postoje - ako se dobro sećam - da je bilo nekih 20.000
7 Muslimana koji su se naselili u predelu gde su prevladivali Srbi, ako se dobro
8 sećam.

9 Moje pitanje je: zašto je došlo do te promene strukture stanovništva?
10 Zašto su ti Muslimani došli da se nasele u tom regionu? Da i je razlog
11 industrijski razvoj? Da li je došla radna snaga i tako dalje? Mora da postoji
12 neki razlog i hteo bih da znam koji je to razlog, molim Vas.

13 SVEDOK: Pitate mene. Ja znam koji je razlog i ne samo ja nego...

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, izvolite nastaviti, gospodine
15 Krsman.

16 SVEDOK: Ta nagla eksplozija prirasta stanovništva isključivo muslimanske
17 nacionalnosti je bila u prvenstvenom redu da se promjeni struktura kako između

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 odnosa Muslimana, Srba i Hrvata, tako i jednog ogromnog pritiska na srpsko
2 stanovništvo da se majorizuje, kako kroz rad, tako kroz naše proširenje jer mi
3 Srbi nismo mogli dobiti da pravimo kuće. Ja lično nisam mogao dobiti dozvolu.
4 Moj otac koji je imao dva sina, mene i mog brata, i mi nismo mogli dobiti
5 dozvolu da pravimo kuću na svom imanju gdje smo živjeli 500 godina. A oni su
6 dobivali bespravno da prave kuće i niko im nije pravio nikakav problem. Sarajevo
7 je veliki grad. Ti su ljudi došli sa strane. Ja nem... Ti...tih godina mi nismo
8 mislili da je to bilo politički. Međutim, rat je dokazao da je to bilo
9 isključivo političko naseljavanje da bi nas uništili kao srpski narod. Zapravo,
10 da bi pokušali da...da nas unište, ali hvala bogu nisu u tom uspjeli. Međutim,
11 uspjeli su na jedan drugi način pošto smo se mi posle Dejtonskog sporazuma svi
12 kompletno iselili. Mislim da Vam je sad jasno.

13 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Vaš odgovor je jasan. Zahvaljujem
14 Vam na tome.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Imate reč, gospodine Josse.

16 Ispituje g. Josse: [nastavak]

17 [Branilac ispituje putem prevodioca]

18 P: Gospodine Krsman, kada smo jučer prekinuli sa radom Vi ste u tom
19 trenutku govorili Vijeću o prikupljanju oružja, njegovom preuzimanju iz kasarne
20 u Rajlovcu, a to se desilo negdje u martu 1992. godine. Opisali ste kako se to
21 desilo i rekli ste da je to učinio pukovnik Miletić. Osim toga, Vi ste spomenuli
22 da je sporazum da se to uradi, da su to dogovorili krizni štabovi obaju
23 zajednica.

24 Možete li nam reći još neke detalje o tome kako je to dogovoreno, da bi
25 prvo Srbi mogli da uzmu neko oružje, a nakon njih Muslimani?

26 O: U... Sam uslov za ovo /?da/ ovo uradimo je bila naša tolika blizina

27

28

29

30

1 između življenja. Znači, moja kuća je prva bila kuća do Muslimana i naš...naše
2 selo je bilo tik uz to muslimansko selo. Drugi razlog za...za taj dogovor je bio
3 zbog toga što je gospodin Momčilo Krajišnik živio u Zabrdū i zbog tih nekih
4 dobrosusjedskih odnosa i njegovog stalnog insistiranja da to bude mir, mi smo
5 zaista s tim starosjediocima - moram napomenuti - Muslimanima, znači onima koji
6 su tu došli sedamdesetih godina, dogovorili taj aranžman. I još smo dogovorili,
7 i to smo isto uradili, uzeli smo minsko-eksplozivna sredstva iz kasarne, uz naš
8 dogovor, i minirali smo između nas i njih prostor. Znači, komplet linijom pet
9 kilometara smo minirali prostor između nas i njih radi bezbjednosnih razloga.
10 Radi razloga da ne bi ekstremisti to radili...

11 P: Ovdje ću Vas zaustaviti. Zaustavljam Vas jer to ide nešto ispred
12 onoga o čemu sam Vas htio pitati za neki trenutak. Da li je provođenje sporazuma
13 - to me zanima - ne toliko provođenje, nego ko je dogovorio sporazum između tih
14 dvaju zajednica na takav način da bi trebalo da se podijeli oružje iz kasarne?

15 O: To su dogovorili krizni štabovi u saglasnosti sa komandantom kasarne,
16 gospodinom Miletićem.

17 P: A ko je odlučio koje oružje, koje lako naoružanje i drugo oružje
18 treba da pripadne kojoj zajednici i u kojem broju, a naročito kada se radi o
19 topovima? Koliko je svega toga svaka od tih dviju zajednica mogla da dobije?

20 O: Svaka zajednica je dobila onoliko koliko je u procentu imala vojno
21 sposobnih vojnika. Nas je bilo toliko koliko nas je bilo i dobili smo 202 puške.
22 Njih je bilo puno više i oni su dobili preko 800 pušaka. Samo smo dobili lako
23 naoružanje pošto tog teškog naoružanja u kasarni nije ni bilo niti je tada
24 apsolutno ni pomišljano da bi... da bi moglo doći do eskalacije sukoba i do
25 korištenja, ne dao bog, tog teškog naoružanja. I ovo lako naoružanje je bilo

26

27

28

29

30

1 u...u cilju odvrćanja da se eventualno nekad vrati u kasarnu kako se to i...i
2 dosad radilo kad su bile određene vježbe jer je Teritorijalna odbrana na taj
3 način organizovana.

4 P: U odgovoru koji ste nam dali prije nekoliko trenutaka počeli ste
5 govoriti Vijeću o tome da nakon što je preuzeto oružje, da je postavljeno minsko
6 polje između...

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Josse, prije nego što pređemo
8 na to, svakako ja se obraćam Vama. Znam da svjedok ne zna šta je to 65ter.
9 Primijetio sam i htio bih da se malo više istraži to jer čini mi se da je to srž
10 odgovora svjedoka. Radi se o 202 spram 806, a to objašnjava tako što kaže da je
11 bilo 202 vojno sposobna muškarca, a barem tako se kaže u rezimeu po pravilu
12 65ter; a iz njegovog sela koje je bilo potpuno srpsko stanovništvo, a
13 istovremeno pojavljuje se broj od 806. Pitam se šta je sadržano u tom broju?
14 Možete li to malo da istražite?

15 G. JOSSE: [simultani prevod] Časni Sude, učiniću to sa zadovoljstvom.
16 Mogu li da se obratim u Vijeću u sljedećem trenutku koji nam bude odgovarao i da
17 kažem nešto o rezimeu po pravilu 65ter općenito i pozabaviću se ovim pitanjem
18 koje ste rekli. Jer rekao sam da je to osjetljivo pitanje i želim da provedem
19 određeno vrijeme na njemu.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Dakle, ovih 202 muškarca srpske nacionalnosti, koji su dobili lako
2 oružje, odakle su oni tačno bili?

3 O: Sve i jedan je taj muškarac živio u Zabrdū. Znači, od 100 stanovnika
4 Zabrdā, nas je bilo sposobnih da nosimo oružje 202. Ostalo su bila žene i djeca
5 koje nisu bile vojni obveznici.

6 P: A kakva je bila situacija sa ovih osamstotinjak pripadnika
7 muslimanske nacionalnosti i njihovim oružjem? Odakle su oni bili?

8 O: Oni su svi bili sa Sokolja. Kod njih je samo mala razlika što su oni
9 kao familija imali više djece. Znači, kod... - ne znam da li je Sudskom vijeću
10 poznato, ja sam popisivao stanovništvo i znam - svaki od njih je imao bar troje,
11 četvero ili petero djece. Pa je na 10.000 stanovnika njih oko 800 bilo vojno
12 sposobni i oni su svi došli i njih je toliko, znači, bilo sposobnih u toj
13 populaciji koja je živjela na Sokolju i oni su digli oružje.

14 P: A zašto su sela Zabrdē i Sokolje bili dva izabrana sela čiji seljani
15 mogu da dobiju oružje, a zašto ne neka druga sela? Na primjer, koja su bila
16 zapadno od kasarne.

17 O: Ja na to pitanje ne znam odgovor. Samo znam da smo mi bili najbliži.
18 Moje selo je bilo najbliže liniji razgraničenja i to je bio razlog zbog čeg' smo
19 mi to radili, a za druga sela i za druga područja ne znam.

20 P: Ako dozvolite, sada bih prešao na postavljanje minskih polja. Počeli
21 ste o tome da govorite.

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] No, istovremeno, gospodine Josse, Vi
23 ćete to istražiti kao što sam i zatražio od Vas, ali opet ova računica nije
24 potpuno jasna. Jer ukoliko ima 800 vojno sposobnih muškaraca iz kruga stanovnika
25 od 10.000, to znači da bi svaka porodica prosječno imala 10 ili 11

26

27

28

29

30

1 članova, što ne odgovara onome što nam je svjedok rekao. Rekao nam je da su sve
2 te porodice imale po troje, četvero ili više djece. Da bi se dobilo prosječno
3 devet ili deset, to nije tačan račun. Znači, ovo nije zadovoljavajuće
4 objašnjenje. Ukoliko Vi tako kažete, ja neću ovo dalje istraživati, ali to nam
5 ostavlja otvorenu mogućnost predstave o tome koliko je djece imala prosječna
6 porodica. I dalje ostaje barem 1.600 očeva i to svakako zavisi od toga da li ta
7 djeca više nisu djeca? Ali i dalje to nije potpuno jasno. Prepuštam Vama da
8 odlučite hoćete li to dalje istraživati.

9 G. JOSSE: [simultani prevod]

10 P: Najbolje što mogu da uradim je, budući da sam čuo šta je rekao
11 cijenjeni sudija... i vidim da klimate, gospodine Krsman. Možda biste mogli da
12 nam objasnite ovo što je upravo pokrenuto.

13 O: Sa zadovoljstvom. Ja sam bio predsjednik komisije za popis
14 stanovništva 1991. na lokaciji opštine Rajlovac i popisivao sam, između ostalog,
15 i naselje Sokolje. U tom naselju bilo je kuća, adresa, na kojima je prijavljeno
16 po 20 ljudi. U tom naselju je bilo preko 1.000, sigurno 1.000 učenika i
17 studenata koji su došli iz Sandžaka, Žepe, Srebrenice, koji su se školovali u
18 Sarajevu i studirali u Sarajevu, a nisu bili vojni obveznici nego su samo bili
19 prijavljeni na tim adresama. Zbog toga je taj broj 10.000 toliki, iako njih
20 10.000 nije živjelo sve vrijeme svog života i rada na Sokolju. Zatim je bilo

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 puno starih ljudi, domaćina, koji su svoja imanja prodavali u ovim mjestima iz
2 kojih su došli, a tu su pravili kuće i samo se prijavljivali.

3 Definitivno je njih 806 uzelo puške i ja znam, jer sam znači svjedok
4 lični, da je to taj sigurno odnos koji je bio na Sokolju.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Ovo barem donekle objašnjava
6 probleme koje sam imao.

7 G. JOSSE: [simultani prevod]

8 P: Šta ste tačno vidjeli? Koji dio tog postupka uzimanja oružja iz
9 kasarne ste Vi vidjeli?

10 O: Ja sam lično sa 10 ljudi iz Zabrđa i sa 10 ljudi sa Sokolja izuzeo
11 ono... minsko-eksplozivna sredstva i zajedno smo minirali prostor između Sokolja
12 i Zabrđa. I to smo povukli liniju u dubinu naše teritorije. Znači, minirali
13 smo... Evo, na primjer, preko mog imanja. Znači, nismo htjeli čak ni da idemo u
14 dub... na liniju razgraničenja, nego smo još malo popustili prema nama u cilju
15 sticanja povjerenja i dokaza da mi zaista ne mislimo nikakvu agresiju izvršiti
16 niti nikakav napad prema našim komšijama.

17 P: A odakle su bile te mine koje ste postavili?

18 O: Mine su bile iz magacina naoružanja iz kasarne Rajlovac. Sve su bile
19 potezne mine.

20 P: Da li su stanovnici Sokolja postavili neke mine, barem koliko ste Vi
21 znali?

22 O: Ja mislim da nisu do tog vremena, a posle ne znam.

23 P: U odgovoru koji ste ranije dali, kažete to je urađeno iz
24
25
26
27
28
29
30

1 bezbjednosnih razloga kako bi se spriječili ekstremisti da to eventualno urade.
2 Na koje ekstremiste ste mislili?

3 O: Mi smo znali da kod nas u selu Zabrdū nema ni jednog jedinog čovjeka
4 sa strane. Međutim, vrlo dobro smo znali da gore na Sokolju ima ljudi koji ne
5 misle dobro našoj državi, koji su došli sa strane, i bio im je cilj da naprave
6 problem. Više radi njih smo mi nauštrb nanše...našeg shvatanja dogovorili to i
7 to se dokazalo i...i tokom rata, da smo mi ostali jedinstveni i da nam niko nije
8 došao ništa pomoć osim nas koji su tu živjeli, a kod njih su dolazili razni
9 ljudi što se može... onaj... što...što neka neki drugi dokazuju, ja u
10 ovom...ovom postupku ovdje nemam razloga da o tom pričam, ni...niti potrebe.

11 G. JOSSE: [simultani prevod] Molim da se svjedoku predoči karta koja je
12 predočena i jučer. Ona još uvijek nije dobila broj. Molim da se svjedoku dâ i
13 crni flomaster i...

14 P: ... molim Vas da označite gdje ste postavili minska polja.

15 O: Ova crna linija je znači komplet linija na koju smo postavili minsko
16 polje.

17 P: Koliko Vam je vremena trebalo da završite taj posao?

18 O: Pošto je to bio vrlo osjetljiv posao, a nismo imali dovoljno stručnih
19 ljudi, puna tri dana smo postavljali ove mine s tim što smo svaki dan kad bi
20 postavili određenu kilometražu mina onda vršili obezbeđenje tih mina dok ne
21 uradimo komplet tu liniju.

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Josse, zamoliću jedno
23 razjašnjenje.

24 Dakle, nakon što je oružje dato Srbima, i to njih nekih 200 i
25 Muslimanima, njih nekih 800 - da li su mine došle poslije toga? Rekli ste nam da

26

27

28

29

30

1 je to bilo dogovoreno pa me zanima da li je bilo dogovoreno kao dio sporazuma i
2 postavljanje mina.

3 SVEDOK: Da.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. A taj sporazum, da li je on bio
5 usmeni sporazum ili je to nešto što je stavljeno i na papir? Da li Vam je to
6 poznato?

7 SVEDOK: To je bio usmeni sporazum, a sve smo to potpisali prilikom... ne
8 sporazum, nego potpisali smo revers na oružje i na mine koje smo digli u
9 kasarni, svi pojedinačno znači. I mi, i Muslimani.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Kada je uzajamno usaglašeno da će biti
11 postavljene mine, zašto su ih postavili Vaši ili ste to radili zajedno sa
12 Muslimanima iz Sokolja?

13 SVEDOK: Pos... Mine smo postavljali mi, a uz suglasnost Muslimana sa
14 Sokolja koji su nadgledali sa određene distance, 50, 100 metara, gdje je bilo
15 moguće da se to vidi. I nismo imali ni jednog jedinog problema niti ekscesa.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala Vam. Izvolite nastaviti, gospodine
17 Josse.

18 G. JOSSE: [simultani prevod]

19 P: A desio se jedan incident u Bjelicama. Da li je to tačno?

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Josse, da li govorite o
21 Bjelicama?

22 G. JOSSE: [simultani prevod] Da, govorim o Bjelicama.

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, našli smo to mjesto na karti.

24 SVEDOK: Incident se nije djes...desio u Bjelicama, nego kod Božića pumpe
25 u to vrijeme.

26 G. JOSSE: [simultani prevod]

27

28

29

30

1 P: Molim Vas da uzmete pokazivač i da pokažete Vijeću gdje se nalazila
2 Božića pumpa?

3 O: Gdje piše ovaj broj 17.

4 P: Daću Vam onda i ovu kartu.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Josse, prije svega, mislim da
6 ova karta u boji još nije dobila broj.

7 G. JOSSE: [simultani prevod] Zahvalan sam Vam.

8 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti dokazni predmet Odbrane
9 D153.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ako sada pogledamo drugu kartu, da li je
11 to karta koja je već u spisu?

12 G. JOSSE: [simultani prevod] Da.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ona se odnosi... vezana je za
14 svjedočenje koje smo čuli o Ahatovićima.

15 G. JOSSE: [simultani prevod] Tačno i zahvalan sam cijenjenom kolegi
16 Optužbe. Oni su nam obezbijedili primjerak mape u boji koja je označena. Možemo
17 li dobiti broj? Možda će to biti D364, ako mi date trenutak vremena - pogledaću.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možete.

19 G. JOSSE: [simultani prevod] Ili pak 386; nisam siguran. Časni Sude,
20 problem je u tome što je ta karta mnogo označavana. Ne želim da nju stavimo pred
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 svjedoka. Nije nikakva tajna, ali gospodin Krajišnik mi je pomogao. Prošli
2 svjedok nije označio kartu i zato je koristimo. Ovo je primjerak koji smo dobili
3 od gospodina Krajišnika.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim Vas da je predočite svjedoku i da
5 date drugi broj.

6 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, ako će to biti od pomoći,
7 rečeno mi je da se radi o dokaznom predmetu Optužbe P386.

8 G. JOSSE: [simultani prevod] Hvala Vam i mogu li na trenutak dobiti tu
9 isti kartu?

10 Griješim. Te dvije karte nisu identične, ali smatram, časni Sude, da su
11 sa iste karte, veće, ali da se odnose na druga područja. 386 i ova karta se
12 odnose na malo drugačija područja. Drugim riječima, to su različiti izvodi sa
13 iste karte.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ono što je najvažnije je da nađemo
15 kartu na kojoj se nalazi benzinska pumpa.

16 Uzmite bilo koju, a mislim da u ovom trenutku nije od najvećeg značaja
17 da se napravi obilježavanje brojkama.

18 G. JOSSE: [simultani prevod] Još jedan prijedlog...

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Koliko je važno da se zna tačna
20 lokacija. Da li je to od vitalnog značaja?

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. JOSSE: [simultani prevod] Nije, ali mi imamo crno-bijeli primjerak
2 karte 386 koja nije označena. Možda bismo mogli nju da koristimo jer imam veliki
3 broj primjeraka.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Uradite kako hoćete, ali imajte na umu,
5 ukoliko lokacija nije od vitalnog značaja, mogli bismo
6 Gospodine sekretaru, ova crno bela karta...

7 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] To je /?D154/, časni Sude.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala.

9 G. JOSSE: [simultani prevod]
10 Koristeći marker, crni flomaster, da li možete da nam pokažete gde je
11 benzinska stanica?

12 O: Dakle, benzinska stanica se nalazi na glavnoj komunikaciji do Vogošće
13 prema Sarajevu. Znači na glavnoj komunikaciji, ispod Briješća brda, tačno na
14 ovom mjestu.

15 P: Ako možete da stavite tu krstić, ili radije broj? Samo trenutak,
16 sačekajte.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, da li možemo da recimo stavimo jedno
18 slovo? Na primjer "G" za benzinsku pumpu, kao "*gas station*".

19 G. JOSSE: [simultani prevod] Radije "P", kao "*petrol station*".

20 SVEDOK: Gotovo.

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ako možemo to da uvećamo, da vidimo
22 tačno gde.

23 G. JOSSE: [simultani prevod]

24 P: Šta se tamo desilo, molim Vas, gospodine Krsman?

25 O: Pa taj događaj je umnogome ubrzao eskalaciju sukoba na našim
26
27
28
29
30

1 prostorima. Tu su ekstremisti sa strane Muslimana tražeći razlog da prekrše naš
2 dogovor o primirju, izmislili da se na Božića pumpi nalaze četnici i postavili
3 su - kol'ko ja znam - nekakvi ultimatum da se hitno preda svo naoružanje iz
4 kasarne Rajlovac i onda su tu Božića pumpu napali iz, znači, ovih pozadinskih
5 mjesta Sokolja i tu je došlo do borbe u kojoj su neki ljudi poginuli, a neki
6 ranjeni.

7 P: Kada se to desilo?

8 O: To se desilo u mjesecu martu, martu od 15. pa do 30. marta.

9 P: Je li to bilo pre ili posle skupljanja oružja iz kasarne?

10 O: To je bilo poslije skupljanja oružja iz kasarne.

11 P: A kad se to desilo u pogledu postavljanja minskog polja?

12 O: Takođe poslije postavljanja minskog polja. Po našim saznanjima, pošto
13 su vidjeli da ima oružja u kasarni, oni su na taj način htjeli da naprave neki
14 ultimatum da bi se dočepali ostalog oružja koje je nesumnjivo ostalo u kasarni.

15 P: Sada ću da pređem na nešto drugo. Gospodine Krsmane, koliko Vi znate,
16 kada je počeo rat u Rajlovcu?

17 O: Rat u Rajlovcu je počeo tačno 8. maja frontalnim napadom iz svih
18 pravaca po rubnim dijelovima mog sela Zabrđa i po kasarni Rajlovac.

19 P: Mi ćemo o tome uskoro govoriti, ali pre tog napada hteo bih da... pre
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 nego što budemo govorili o tom napadu, hteo bih da kažete Pretresnom veću kakav
2 je bio stepen Vaše pripravnosti sa strane Srba? Koliko ste bili spremni? Kakva
3 je bila situacija sa oružjem, pre 8. maja, pred sam 8. maj?

4 O: Pa sam podatak da nismo imali ni jednog jedinog iskopanog rova, da
5 nismo... da je svo stanovništvo, i žene i djeca, živjelo u Zabrđu, da nismo
6 imali nikakav plan - čak ni evakuacije - u slučaju bilo kakvog napada i da smo
7 imali samo tih 200 pušaka dovoljno govori koliko smo mislili da će to biti nešto
8 ozbiljno i da će sukob eskalirati.

9 P: A u tom trenutku da li je bilo ko živio u kasarni - koliko znate?

10 O: U kasarni su poslije ovog napada na Božića pumpu svi stanovnici
11 srpske nacionalnosti koji su živjeli uz ovu komunikaciju - ako je ova karta još
12 pred Sudskim vijećem. Svi stanovnici koji su živjeli uz ovu putnu komunikaciju,
13 a bili su srpske nacionalnosti, su preselili u kasarnu i ostavili svoje kuće na
14 milost i nemilost Muslimanima od straha da se ne bi ponovila Božića pumpa. A to
15 je oko... jedno po mojoj slobodnoj proceni 200 stanovnika - znači, tu je bilo
16 oko 50, 100 srpskih kuća, možda i više stanovnika - da bi dole našli zaštitu.

17 P: Koristeći kartu, ako Vam to može pomoći, molim da pokažete koje vojne
18 aktivnosti su započele borbe 8. maja?

19 O: Na ovoj karti vidite, na prošloj karti sam nacrtao gdje smo mi
20 minirali, znači komplet su napali prostor linije razgraničenja i ovo ovde... evo

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 ovde je tačno moja kuća, evo tačno ova znači zadnja crna tačka gore i tu je od
2 minobacačke granate 8. maja poginuo moj prvi komšija, kuća do kuće. Na selo je
3 palo taj dan preko 10 minobacačkih granata. Imali smo, znači, jednog mrtvog i
4 dvoje lakše ranjenih.

5 Moj brat i ja smo izvukli moju djecu i više se nikad nismo vratili u tu
6 kuću.

7 Što se tiče kasarne Rajlovac, tukli su komplet sve ove zgrade što ih
8 vidite ovdje. Ima ih 20, 30, a najviše su tukli mjesto gdje s... gdje je bilo
9 skladište oružja i naoružanja, po saznanjima našim poslije, Muslimani koji su
10 bili oficiri u kasarni Rajlovac su dirigovali tom vatrom i oni su gore postali
11 poslije komandanti četa, brigada i bataljona.

12 P: Kako ste saznali da su Muslimani zaduženi za kasarnu učestvovali u
13 prvoj operaciji pucanja?

14 O: Pošto su još tada radila sredstva veze, a i naši neki oficiri koji su
15 bili dole, koji su ostali tih desetak dana još do 15. maja su nam rekli da su to
16 bili ljudi koji su vršili vojnu službu u kasarni Rajlovac, a i ja sam kada sam
17 dizao oružje lično vidio šestoricu Muslimana koji su bili dole još uvijek tada u
18 vojsci, u...u redovnoj vojnoj službi i oni su napustili prije 8. maja kasarnu
19 Rajlovac.

20 P: Pomenuli ste komšiju, Vašeg komšiju koji je ubijen. Kako se on zvao?

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: On se zvao Boro Bjelica i poginuo je tačno kod svoje kuće, na svom
2 imanju, naočigled svoje dvoje maloljetne djece.

3 P: A gospodin Bjelica, mislim da mogu da postavim sugestivno pitanje o
4 ovome, on je bio lokalni predsjednik SDS-a, zar ne?

5 O: Da. Kao veliki domaćin, vidjeli ste maloprije na karti, piše "Bjelice
6 mjesto". Znači, izabrali su domaćina čovjeka koji može okupiti ljude. On je bio
7 predsjednik SDS-a.

8 P: Koliko ste Vi znali, da li je činjenica da je on ubijen bila
9 slučajnost ili je to bilo namjerno s obzirom na njegovu funkciju? Ili Vi to ne
10 znate?

11 O: Ne mogu da vjerujem da je bilo namjerno.

12 P: Da li ste upravo rekli da se mjesto Bjelice nazvalo, da je nazvano po
13 ovoj osobi?

14 O: Nije po ovoj osobi, ali najvjerovatnije po njegovom dedu ili prađedu.
15 Isto tako imate naselja Lemezi, sve to ima u karti. To je po ljudima koji su tu
16 živjeli dugo godina pa je tako lokacija i određivana. Znači, stotinama godina.

17 P: Hvala. Time je stvar razjašnjena. Ne znam da li sam Vam postavio ovo
18 pitanje. Otprilike koliko ljudi je po Vama živelo u kasarni od 8. maja?

19 O: Od 8. maja... 8. maja je u kasarni živjelo samo nešto oficira i
20 njihove porodice koji nisu uspjeli da se evakuišu i dio ljudi koji je bio kao
21 civili na radu u kasarni Rajlovac.

22 Al od 8. maja je svaki dan, ali bukvalno svaki dan, stalno pristizali
23 civili koji su bježali od muslimanske torture iz dijelova grada Sarajeva gdje su

24

25

26

27

28

29

30

1 Muslimani bili u većini i prostore koje su držali pod kontrolom da bi taj broj
2 varirao od nekoliko stotina do nekoliko hiljada.

3 P: Pomenuli ste da ste Vi i Vaša porodica morali da napustite Vašu kuću.
4 Zašto? Zašto niste mogli da se vratite tamo? Možda Vam ovo zvuči kao glupo
5 pitanje, ali ipak mislim da treba da Vam ga postavim.

6 O: Mi nismo mogli da se vratimo iz prostog, jednostavnog razloga što je
7 moja kuća bila na prvoj liniji, i ne samo moja kuća i mo...mojih rođaka i
8 komplet znači, kuće i ljudi koji su živjeli na prvoj liniji morali su da napuste
9 svoje domove da ne bi jednostavno izgubili živote. A toliko nismo smjeli da
10 rizikujemo.

11 P: Gde su otišli Vaša žena i deca?

12 O: Pošto je moja maj... pošto je moja majka sticajem okolnosti rodom sa
13 Pala, moji su otišli gore kod ujaka na Pale.

14 P: Da li ste Vi otišli tamo sa njima?

15 O: Ne, ni jedan vojno sposobni nije otišao za prvih dva, tri mjeseca. A
16 i poslije je veoma mali broj ljudi pobjegao, to jest dezertirao.

17 P: Nakon napada koji ste opisali, kako ste se organizovali da biste se
18 odbranili?

19 O: Vidite, to je bio nevjerovatan šok koji mi nismo prosto vjerovali da
20 se može dogoditi. Pošto nismo imali ni jedan jedini rov u selu, a kamoli neke
21 tranšeje ili to uvezano u nekakve vojne formacije, a nismo imali ni sposobnih
22 ljudi koji bi znali postaviti odbranu i liniju, mi smo se bukvalno povukli 500

23

24

25

26

27

28

29

30

1 metara u dubinu naše teritorije na glavnu komunikaciju koja je išla kroz selo i
2 taj prostor ostavili kao međuprostor - na nekim mjestima dužine i po kilometar.

3 P: Tokom prvog meseca rata, kažite nam nešto o vojnoj formaciji u
4 Rajlovcu, sa srpske strane.

5 O: U Rajlovcu, kako sam već rekao, bili su samo oficir koji su... visoki
6 vojni oficiri koji su bili profesori i njihove porodice, i bila je straža koja
7 je obezbjeđivala, znači jedna jedinica koju ja nisam znao koliko je to ljudi,
8 koja je ob...obezbjeđivala kasarnu. Oni su tu bili do 15., 16. ili 17., zapravo
9 selili su stalno. Znam da je komandant Miletić helikopterom odletio 15., a
10 ostali su u vojnom konvoju otišli putem srednjeg, preko Pala za Srbiju. Na
11 početku tog konvoja je bila Praga i trocijevac, zatim su išli kamioni u kojima
12 su išle porodice tih vojnika, a na kraju je takođe u obezbeđenju išla jedna
13 Praga i jedan trocijevac. I od tog dana u kasarni Rajlovac je ostalo, slovom i
14 brojem, do pet oficira koji su čekali ili nisu imali prijevoz ili su bili iz
15 drugih republika, kao Makedonija il' dole... ne znam, onaj... ili Crna Gora, ali
16 su vremenom i oni otišli. Mi...mi smo onda tražili naše oficire koji su rođeni u
17 Bosni, pogotovo rođeni na našim prostorima i uspjeli smo... od, na primjer
18 augusta ili septembra 1992., do kraja rata da imamo naš vojni kadar, da imamo
19 naše oficire koji su nam pomogli u odbrani naših vjekovnih prostora.

20 P: Moje pitanje ticalo se konkretno Vaših vojnih formacija i prirode
21 odbrambenih snaga tokom prvog meseca rata. Dakle, odbrambenih snaga u kojima ste
22 Vi bili. Recite Pretresnom veću nešto o prirodi organizacije odbrambenih snaga

23
24
25
26
27
28
29
30

1 u pogledu recimo poređenja sa nekakvom modernom vojskom po Vašoj proceni, takve
2 stvari.

3 O: Kao što sam već rekao, u Zabrdū smo se mi organizovali - ljudi koji
4 su živeli u Zabrdū. U kasarni Rajlovac su se organizovali ljudi koji su prešli -
5 malo prije sam rekao - iz Briješća u kasarnu Rajlovac. Oni su formirali određenu
6 jedinicu jačine čete, a mi smo formirali u Zabrdū određenu jedinicu jačine čete.
7 Čak ni tada nismo imali neku specijalnu komunikaciju nit' smo bili čak ni
8 bataljon, ni brigada, jel /sic/ prosto nismo mogli vjerovati da nam se to
9 dogodilo. Kako je vrijeme odmicalo, do formiranja Vojske Republike Srpske, sve
10 je išlo sve bolje i bolje, to je sve išlo onako vojno kako je to po propisu
11 vojne službe. A do tada mi smo bili maltene kao seoska straža.

12 P: A u kojoj meri ste dobijali oružje od JNA tokom tog prvog meseca?

13 O: Mi što smo imali oružja to smo sve našli u kasarni i ono što smo
14 zadužili u martu mjesecu 1992. Nikakvog drugog oružja nit' je bilo nit' je...
15 onaj... nama dolazilo, nit' sam ja imao informacija da tih prvih mjeseci rata...
16 da nam je bilo čak ni potrebno.

17 P: Hteo bih da Vam pokažem neke dokumente koje smo dobili. Kao prvo, ovo
18 je svežanj.

19 G. JOSSE: [simultani prevod] Samo trenutak, molim Vas.

20 P: U stvari, gospodine Krsmane, izgleda da su to dva ista dokumenta iako
21 imaju različite brojeve Suda i malo su možda različiti. Jedan je faksimil, a

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 drugi nije i izgleda da u njima piše isto.

2 G. JOSSE: [simultani prevod] Časni Sude, možda je bolje dati jedan broj
3 sa A i B.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Sekretaru.

5 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti D155.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] A dokument sa izveštajem TX u vrhu biće
7 D155A, a drugi će biti D155B.

8 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] A datum je 9. maj 1992.

9 G. JOSSE: [simultani prevod]

10 P: Da li ste videli taj dokument pre nego što ste došli u Hag?

11 O: Ne, nisam vidio.

12 P: Sada ste imali priliku da ga vidite. Da li Vam to nešto znači, s
13 obzirom na datum?

14 O: Pa evo, ja sam upravo prije par trenutaka pričao o napadu Muslimana
15 8. maja na Rajlovac i na rubno područje mog sela. Iz datuma gore vidim da je
16 ovaj dopis bio 9. maja, znači da je proslijeđen Evropskoj zajednici, znači da su
17 smišljeno Muslimani 8. maja dali taj ultimatum i onda napali naše položaje.

18 P: A po Vašem shvatanju, o čemu se radilo u tom ultimatumu?

19 O: Pa ovdje fino piše, ali vidite da nema tu Muslimana sa Sokolja. Ovde
20 piše Muslimani s Buljakova potoka. To su znači rubni dijelovi Sokolja, ne prema
21 Zabrdū nego tamo u dubini njihove teritorije, da su oni dali ultimatum nama,
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Srbima iz Rajlovca i Srbima sa Sokolja brda. To sam znači ja, po njihovim
2 saznanjima, da mi pređemo u muslimansku Teritorijalnu odbranu, što je bilo van
3 pameti, što je bilo onaj... da nije smiješno bilo bi žalosno.

4 P: Takođe bi hteo da pogledate ovaj dokument.

5 G. JOSSE: [simultani prevod] Ponovo ovdje imamo dva dokumenta. Samo je
6 jedan relevantan na engleskom. Radi se o drugoj, zapravo stranici 4 od 6 gde
7 počinje: "Na teritoriji grada Sarajeva...". A u B/H/S-u mislim da je to na
8 poslednjoj stranici, gospodine Krsmane. To je na poslednjoj stranici, srednji
9 pasus.

10 I vidimo da je to izveštaj od 9. maja 1992. koji je potpisao za ministra
11 za unutrašnje poslove Mićo Stanišić iz Republike Srpske Bosne i Hercegovine. I
12 tu piše: "Na području grada Sarajeva obnovljene su žestoke borbe. Tačnije, u
13 rejonu naselja Briješće i kasarne u Rajlovcu. Muslimanske paravojne formacije
14 otvorile su paljbu na srpske snage i nedužno stanovništvo. Trenutno su okršaji u
15 toku, ali se s obzirom na položaje srpskih snaga i njihovo maksimalno zalaganje
16 očekuje još jedan vojnički poraz muslimanskih ekstremista."

17 Kao opis načina na koji je počeo rat u Rajlovcu, šta biste rekli, koliko
18 je to tačan opis?

19 SVEDOK: Opis je u potpunosti tačan i ovaj opis su sigurno dobili od nas,
20 izvještaj i potpuno isto onako kako sam i ja rekao, al' se ovdje takođe vidi da
21 su napali komplet, sva srpska područja, ne samo u opštini Rajlovac, da je to bio

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 sinhronizovani napad na komplet dijelove Sarajeva gdje žive Srbi.

2 G. JOSSE: [simultani prevod] Da li možemo da damo broj?

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, gospodine sekretaru.

4 SEKRETAR: [simultani prevod] To je D156, časni Sude.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, koji se sastoji od dva dokumenta.

6 Gospodine Josse, da li ćemo govoriti o prvom ili ne?

7 G. JOSSE: [simultani prevod] Ja nemam utisak da to ima bilo kakve
8 relevantnosti u pogledu svedočenja ovog svedoka.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Da li možemo onda da uzmemo u
10 razmatranje da dokument prihvatimo samo kao ovaj drugi dokument? Ako sam dobro
11 shvatio, u tom slučaju na engleskom imate...

12 SEKRETAR: [simultani prevod] Broj ERN je 02089406 do 02089409.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ne, to ne bi bila dobra ideja, gospodine
14 sekretaru, jer tu se radi o celini oba dokumenta. Brojevi jesu ti, međutim
15 zanimaju nas samo dve poslednje stranice ovih brojeva. Dakle, 4. stranica od 6 i
16 5. od 6.

17 G. JOSSE: [simultani prevod] Možda je ovo akademsko pitanje, ali nije mi
18 sasvim jasno da li je to zaista jedan dokument. To je prevodilac smatrao i zbog
19 toga je ta osoba na engleskom to prikazala kao dokument koji ide od 1. do 6.
20 stranice.

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da pojednostavimo. Dakle ovdje imamo dva
22 dokumenta. Prvi je irelevantan za svedočenje ovog svedoka, a zadržaćemo dokument
23 kao D156.

24 G. JOSSE: [simultani prevod] Možda je ovo pogodan trenutak.

25 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Jeste, gospodine Josse.

26

27

28

29

30

1 Gospodine Krsmane, imaćemo pauzu do 10.55h.

2 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.

3 ... Početak pauze u 10.29h

4 ... Sednica nastavljena u 11.10h

5 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim ustanite.

6 Izvolite sjesti.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, vidim da hoćete da

8 pokrenete jedno proceduralno pitanje. Je li problem prisustvo svjedoka?

9 G. TIEGER: [simultani prevod] Ne. Što se tiče dokumenta P1130 koji se

10 pojavio tokom svjedočenja prethodnog svjedoka, pojavile su se neke male greške u

11 prevodu. Vijeće je tražilo ispravke. To je ispravljeno i sada imate ispravnu

12 verziju prevoda.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. Hvala Vam.

14 Gospodine Stewart, ja sam obećao da ću Vam posle pauze dati odgovor. To

15 objašnjava zašto je pauza trajala malo duže.

16 Nećemo zasjedati 29-og. To znači da je korektno dati Odbrani naknadu za

17 izgubljeni dan. Vi treba da završite do 4. aprila tako da će onda nakon toga 5.

18 april biti dan kojim će se nadoknaditi izgubljeni 29. mart.

19 Iz razloga koji su u vezi sa relativno mnogo vremena koje je Vijeće

20 uzelo sebi da postavi pitanja svjedoku, Vijeće smatra - možda ćemo to još

21 razraditi - ali Vijeće smatra da je još par dana korektno. Izračunali smo koliko

22

23

24

25

26

27

28

29

30

petak, 24.03.2006.

Predmet br. IT-00-39-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena s transkriptom na engleskom jeziku.

1 vremena je trajalo i time će se dobiti još nekoliko dana. To znači 6., 7., a
2 zatim 10. april u ponedjeljak. To će biti dani koji su Vama na raspolaganju.
3 Vijeće je shvatilo pošto hoćete da gospodin Bjelica bude u sudnici da svjedoči
4 *viva voce*. Smatramo da hoćete da koristite te dane, a Vijeće će pomoći koliko
5 god bude moglo da postigne da gospodin Bjelica ovdje stigne 3. aprila i onda
6 ćete imati priliku da počnete 6. ili možda nešto malo 5. Na Vama je kako ćete
7 ekonomično koristiti vrijeme.

8 Zatim smo predvidjeli 11. za razno, ukoliko bude još malo vremena
9 potrebno za gospodina Bjelicu, možete to nešto malo uraditi 11. Onda ćemo se
10 baviti proceduralnim pitanjima.

11 Posle toga ćete 12. i 13. imati, kao i 18. i 19. april na raspolaganju,
12 znači to su četiri dana pripreme za svjedočenje gospodina Krajišnika. To znači
13 četiri uzastopna dana koja bi Vam u nedjelji prije Uskrsa, kao i utorak i
14 srijedu poslije Uskrsa. To znači da bi počelo svjedočenje gospodina Krajišnika
15 20. aprila, a koliko se sjećam - Vi ste imali 20 dana. To znači da glavno
16 ispitivanje treba da se završi do 17. maja, a nastavićemo. Svakako, sve može da
17 bude malo unaprijed pomjereno.

18 Da. 17. maj je... Treba da završite... Ako počnete 20. aprila u

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 četvrtak, imaćete 20 dana. To znači da u srijedu 17. maja treba da završite
2 glavno ispitivanje.

3 G. STEWART: [simultani prevod] Ja zaključujem da će se onda sve odvijati
4 u skladu sa tom promjenom.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U skladu s tom promjenom. To je ono što
6 Vijeće u ovom trenutku predlaže, a spremni smo u narednih pet minuta da
7 pošaljemo zahtev Odeljenju za žrtve i svjedoke, ukoliko se slažete, da gospodin
8 Bjelica, ako je moguće, bude ovde 3. aprila.

9 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala, časni Sude. To bi nam zaista
10 pomoglo.

11 Mogu li pitati nešto što mi je palo na pamet? Neću trošiti vrijeme na
12 to. Ako se svi datumi pomjeraju unaprijed u skladu sa ovim prilagođenjima, da li
13 to uključuje sve do samog kraja, odnosno i do presude Pretresnog Vijeća?

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Vratit ću se na to sljedeće nedjelje.
15 No, mi razmatramo to pitanje i najvjerojatnije moramo još nekoliko detalja da
16 razmotrimo, ali vjerovatno je da presuda ne bi bila saopštena prije ljetne pauze
17 jer to postaje nemoguće zbog tako tijesnog rasporeda. U kojoj mjeri bi onda

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 završni podnesci, završne riječi trebale da budu podnesnene prije ljetne pauze?!
2 Mi smatramo da treba da bude prije ljetne pauze. A da li ćemo čuti završene
3 riječi strana prije pauze, to nije jasno. Na tome još moramo da radimo
4 detaljnije i obavijestit ćemo Vas početkom sljedeće nedelje.

5 G. STEWART: [simultani prevod] Ja ne želim da uzimam vrijeme jutrošnje
6 sjednice za to, ali oba elementa koja je Vijeće spomenulo, možda će na to
7 postojati naša rasprava i odgovor. Govorim o podnošenju završnih riječi. Da li
8 je to nešto na šta se možemo vratiti?

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Nećemo dane i dane utrošiti na to, ali
10 svakako čut ćemo šta Vi imate da kažete prije nego što konačno utvrdimo bilo šta
11 s tim u vezi.

12 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala na tome, časni Sude.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Odjeljenje za žrtve i svjedoke zna o
14 čemu razgovaramo. Oni prate sjednicu i od njih je zatraženo da ulože sve moguće
15 napore da bi gospodina Bjelicu doveli u Hag do 3. aprila.

16 G. STEWART: [simultani prevod] Mnogo Vam hvala, časni Sude.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Josse, imate riječ.

18 G. JOSSE: [simultani prevod]

19 P: Htio bih, gospodine Krsman, da se malo vratimo unazad jer sam
20 zaboravio nešto da Vas pitam. To se odnosi na vremenski period nakon polaganja
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 mina, ali prije izbijanja neprijateljstava. Htio bih da Vas pitam da li su Srbi
2 iz Zabrđa dobili bilo kakva pisma ili poštu od kriznog štaba iz Sokolja?

3 O: Mi nismo dobili nikakva pisma ni poštu. Imali smo direktnu telefonsku
4 liniju preko koje smo se dogovarali o aktivnostima koje ćemo provoditi.

5 P: Prije svega, možda biste mogli da kažete Vijeću nešto o toj
6 telefonskoj liniji. Da li je to bila posebno otvorena linija za tu svrhu?

7 O: Da. Pošto je centralna pošta bila u Sarajevu, oni su isključili sve
8 telefone osim tog telefona koji je povezivao naš krizni štab i krizni štab na
9 Sokolju u kojem je radio izvjesni gospodin Šemso, ne znam mu prezime. I sa njim
10 smo vršili dogovore, pregovore i sve je bilo korektno do 7. maja kada je
11 gospodin Šemso nazvao i rekao: "Ljudi, ja više ne mogu da kontrolišem ove
12 ekstremiste i ja ne garantujem za mir i od da...današnjeg dana da nam...", da
13 on ne garantuje, znači, za mir i da će se dogoditi onako kako će se dogoditi i
14 da se ukida ta linija i taj naš dogovor, da više ni jedan dogovor ne važi.

15 P: Da li znate koju funkciju je Šemso imao u... - ako je uopšte imao
16 neku funkciju - u Kriznom štabu Sokolja?

17 O: Šemso je bio jedan domaćin na Sokolju koji je sa nama dobro
18 surađivao. A znači, čim više nije mogao da kontroliše on te ljude, znači da nije
19 imao nikakvu funkciju, da su drugi preuzeli funkciju i da su drugi onda počeli
20 da naređuju, odlučuju, a to se veoma brzo pokazalo šta će se dogoditi jer su nas
21 odmah sutridan napali. Znači, to je bilo 8. aprila... 8. maja.

22 P: Prije pauze ja sam Vam postavio pitanja o srpskim formacijama u
23
24
25
26
27
28
29
30

1 vrijeme izbijanja rata. Šta ste Vi mogli da primijetite o formacijama Muslimana
2 u prvom mjesecu rata?

3 O: Pa mi smo osmatrajući tu liniju razgraničenja primijetili - čak i
4 golim okom - kojom oni brzinom kopaju rovove, linije, tranšeje, pa je... pa smo
5 ih zvali telefonom, in...interesovali zašto to rade. Oni su rekli: "Nije to, eto
6 tako bez veze nešto bez veze...", nisu mogli da nađu adekvatan odgovor zašto to
7 rade kad mi ništa nismo radili po tom pitanju.

8 Kod nas je ogroman problem bio da ljudima kažete moramo na njegovom
9 imanju iskopati rov, moramo kraj kuće iskopati rov. To niko nije dao prvo,
10 međutim kako je rat, ka...ka...kako su počeli ratni sukobi, i mi smo primorani,
11 morali početi da se utvrđujemo, a oni su to počeli raditi dav... u mjesecu
12 aprilu, a potpuno inte...intenzivirati to u maju i u dalje početkom rata. Jer
13 njihova deviza je bila: "Kopanjem do slobode." To...to se zna, ima u javnim
14 informisanja i svugdje.

15 P: Zamolit ću Vas za neki trenutak da to opišete detaljnije. Ali na
16 početku, u vrijeme kada je došlo do izbijanja neprijateljstava, Vi ste uzeli
17 oružje i Vi ste se borili za Vašu stranu.

18 O: Da. Poslije prvog napada mi smo kako smo znali formirali tu
19 odbrambenu liniju, treba isto bit' pošten pa reći da nisam ja prvih deset dana
20 vidio nikoga. Jednostavno, oni su pucali iz daljine, mi smo pucali iz daljine,
21 ali su nas te granate stalno držale na oprezu. Je li - početak je rata - morate
22 shvatiti da niko nije do tada u životu ispalio možda pet metaka na gađanju, a
23 odjednom takva nagla promjena, bez ikakve obuke, sa mladim ljudima, sa starim
24 ljudima, sa bolesnim. Sve je to trebalo izdržati i...i prvih šest mjeseci rata

25

26

27

28

29

30

1 je bilo najopasnije i najviše nas je izginulo prvih šest mjeseci rata jer nismo
2 se znali ponašati niti čuvati od neprijateljskih granata, metaka i snajpera.

3 P: U prvom mjesecu, htio bih da Vas pitam o neprijateljskoj vatri tokom
4 prvog mjeseca. Da li ste mogli da ocijenite koju vrstu oružja je neprijatelj
5 imao u prvih mjesec ili dva rata?

6 O: Prvi mjesec i dva rata, osim prvog dana kad su nas gađali
7 minobacačima, ostalo vrijeme su koristili isključivo lako naoružanje sa ponekad,
8 ali veoma rijetko, kojom minobacačkom granatom.

9 P: A da li je bilo nekih topova, artiljerije, nečeg sličnog tome?

10 O: Kako su eskalirali sukobi, oni su koristili sva moguća sredstva i
11 nema, ja mislim, naoružanja niti oružja koje nas nije gađalo u daljem toku, tri
12 i po godine rata, od topova tenkova, haubica, minobacača, uključujući normalno i
13 ove snage sa Igmana, NATO snage koje su nas takođe gađale.

14 P: Htio bih da Vas pitam nešto o nekoliko područja u vezi sa vojnim
15 aktivnostima 1992. godine. Prije svega, opisali ste vrstu formacija obrambenih
16 snaga Rajlovca u prvim mjesecima rata. Nakon što su prošli tih prvih par
17 mjeseci, kako ste se vojno organizovali. Kažite to ukratko, to će biti dovoljno
18 za ovo pitanje.

19 O: Ukratko, formiranjem Vojske Republike Srpske, naše čete su prevo...
20 spojene u bataljon. Rajlovački bataljon je sa drugim bataljonima spojen u
21 brigadu i od tog trenutka ja sam isključivo imao zadatak, znači, u svojoj četi,
22 bataljon je radio svoj posao, brigada je radila svoj posao po klasičnim vojnim
23

24

25

26

27

28

29

30

1 formacijama koje su svugdje u svijetu poznate.

2 P: Vi ste postali komandir čete. Da li je to tačno?

3 O: Da. To je tačno.

4 P: Kako je bilo ime Vaše čete?

5 O: Moja četa se zvala tačno: 3. četa Zabrdje.

6 P: A Vi ste bili u sastavu Rajlovačke brigade. Da li je to tačno?

7 O: Da. Mi smo bili u sastavu Rajlovačke brigade koju je činila još jedna
8 četa onih ljudi koje sam pomenuo u svjedočenju iz Briješća i ljudi koji su
9 pripadali još jednoj četi. To su ljudi iz onih sela u sklopu opštine Rajlovac,
10 znači Reljevo, Riječica, Perivoje. Oni su činili još jednu četvu i mi smo, znači,
11 činili bataljon.

12 P: Koliko je bilo ljudi u Vašoj četi?

13 O: Na samom početku nas je bilo, znači, 202. Dio ljudi je poginuo, dio
14 ljudi je otišao. Neki ljudi su, koji su stanovali u gradu, a imali su kuće u
15 Zabrdju i familiju, došli. Neki, mi kažemo zetovi, znači neki ljudi koji su
16 oženili naše sugrađanke iz Zabrdja su takođe bili maltretirani pa su i oni došli.
17 Uostalom, rat je završio... rat sam završio sa 186 boraca. I otprilike taj dio
18 se uvijek kretao u...u mojoj četi.

19 P: Kako ste Vi bili izabrani za komandira čete?

20 O: Ja sam prvenstveno izabran zato što sam relativno bio mlad. Dalje,
21 svi su me volili, cijenili, poštovali kao poštenog i hrabrog momka. Bio sam
22 predsjednik omladinske organizacije. Tada je vrlo bilo bitno sačuvati omladinu
23 od pogibije i pošto sam bio komandir odjeljenja onda smo na sastanku, komandira
24 četa biraju komandiri vodova i odjeljenja, i onda sam ja postao komandir čete.

25 P: Ako uzmete sada drugu crno-bijelu kartu, možete li da pokažete gdje
26
27
28
29
30

1 je bila linija fronta kad je počeo rat?

2 O: Hoću li pokazati liniju fronta samo moje čete ili komplet Rajlovačkog
3 bataljona?

4 P: Cijela linija bi, mislim, bila korisnija, mnogo korisnija. Da, možda
5 biste mogli to linijom da označite na karti.

6 O: Znači linija je bila ova, a pri...primjećujete malu korekciju, znači
7 ispod minskih polja, ovaj veći presjek karte. Znači, mi smo liniju povukli
8 proš... na onoj prošloj karti sam nacrtao minska polja, znači u zoni
9 odgovornosti moje čete liniju smo povukli za jedno od 100 do 500... 1.000
10 metara, zavisno od teritorije gdje smo je mogli braniti.

11 P: Zaključujem da je linija Vaše čete bila oko minskog polja.

12 O: Da. Ni...niže, znači, niže minskog polja. Na nekim mjestima 50
13 metara, na nekim mjestima do kilometra.

14 P: A da li je bilo efikasno to minsko polje kao neka vrsta zaštite?

15 O: Minsko polje je odigralo svoju ulogu prvenstveno u ono vrijeme do
16 početka izbijanja sukoba. Minsko polje je bilo psihološka tema... teza ili kako
17 bih je nazvao, jel /sic/ poznato je da minsko polje vrijedi samo ako se
18 nadgleda. Međutim, mi kako smo povukli liniju, minsko polje je dijelom uništeno
19 od divljih životinja, pasa lutalica - to su bile potezne mine - a dijelom, to
20 sam saznao poslije rata, ovaj... ljudi su rekli da su dijelom i stručnjaci
21 muslimanske strane razminirali to polje, odnijeli minsko eksplozivna sredstva i
22 koristili za neke druge stvari.

23 Znači, minsko polje je izgubilo svoju funkciju i mi smo napravili, kako
24 je rat odmicao, nova minska polja i nova...nova obezbjeđenja?

25 P: Vrlo ukratko. Istina je, zar ne, odnosno tačno je da se linija dosta
26 pomerila u junu 1993?

27

28

29

30

1 O: Do juna 1993. u mom selu je poginulo 37 ljudi. Jun, 12.06.1993.
2 muslimanske formacije su izvršile totalni napad na Zabrdę u cilju presijecanja
3 naše komunikacije i spajanja sa svojim jedinicama iz Visokog i linija je
4 pomjerena u dubinu teritorije, na nekim mjestima do 3, 4 kilometra, a na nekim
5 mjestima je ostala ista i ako treba ja mogu napisati, ovu novu liniju nacrtati.

6 P: Što se mene tiče, ne moram da Vam postavim to pitanje.

7 Ako se vratimo sada u 1992. godinu, hteo bih da Vam postavim pitanje o
8 tome da li je bilo bilo kakvih napada na civile, na civilne ciljeve na
9 teritoriji pod kontrolom srpskih snaga?

10 O: U mom, znači, selu Zabrdę, u zoni moje odgovornosti, ubijeno je 10
11 civila, od toga sedam žena, isključivo njih devet snajperskom vatrom, a jedna je
12 žena poginula od granate.

13 P: Dajte Pretresnom veću predstavu o tome na kojoj udaljenosti su bili
14 snajperisti kad su pucali?

15 O: Na ovoj karti se ne vidi, ali mi smo bili na k...koti...koti 484. To
16 znači da je moje selo bilo u nizini. Neprijateljski položaji su bili na koti 585
17 do 599 i..i više. Znači, visinska razlika je bila oko 80 do 100 metara. Komplet
18 znači ova linija koju sam Vam prikazao na karti, mi smo bili dole, a oni su bili
19 gore. Obično, sve vrijeme govori da smo mi pucali s brda, ali evo - to je
20 klasičan slučaj primjer koji imate na karti. Imate kol'ko god hoćete svjedoka da
21 je to tako. Naša linija razgraničenja je bila od...od 50 metara do 200 metara.
22 Isključivo i golim okom se vidi ko je civil, a ko je borac. Od ovih 10 smrtnih
23 slučajeva u mom selu, ja sam lično bio u osam slučajevima /?slučajeva/ gdje sam
24 izvukao te mrtve ljude.

25 Sve i jedan slučaj se desio, al' bukvalno sve i jedan slučaj, osim
26 jednog 12.06. kad je poginula ta jedna naša baka Mijatović u vrijeme napada.

27
28
29
30

1 Svih devet ostalih slučajeva ostalih je bilo snajperskim metkom,
2 primirje, ni jedan metak nije opaljen osim tog metka, samo jedan metak opaljen
3 posred srca ili glave. Svih devet slučajeva... svih devet slučajeva, mogu čak i
4 datume nabrojati ako treba, a mogu jedan ili dva...

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Krsman, pitanje je jednostavno
6 bilo sa koje udaljenosti su pucali snajperisti.

7 A gospodine Josse, naravno, ako hoćete da idete polako i da pustite
8 svedoka da tokom dva minuta objašnjava da li je to bio jedan metak ili nije, Vi
9 to možete, dozvolite. Ali nastavite, molim Vas.

10 Dakle, recite nam, molim Vas, sa koje udaljenosti su pucali snajperisti.

11 SVEDOK: Snajperisti su pucali od 50 do 200 metara, zavisno s koje
12 lokacije su gađali.

13 G. JOSSE: [simultani prevod]

14 P: Vi ste pomenuli jednu gospođu, gospođu Mijatović, koja je ubijena 12.
15 juna. 12. juna koje godine, molim Vas?

16 O: 12. juna 1993. kad je bio taj napad na Zabrdje, kad je pola sela palo.

17 G. JOSSE: [simultani prevod] Časni Sude, hteo bih sada da postavim neka
18 sugestivna pitanja svedoku u vezi sa pitanjima sadržanim u dnu prethodne
19 stranice dokument po 65ter pa do vrha sledeće stranice. Ukoliko Pretresno veće i
20 kolege iz Tužilaštva ne žele da postavljam sugestivna pitanja, zamoliću svedoka
21 da govori na osnovu svog sećanja.

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da vidimo da li gospodin Tieger se tome
23 protivi.

24

25

26

27

28

29

30

1 Ne, nastavite.

2 G. JOSSE: [simultani prevod]

3 P: Tačno je, zar ne, da se sećate jedne gospođe koja se zove Jovanka

4 Krsman i koja je ubijena iz metka 8. marta 1993. godine?

5 O: To je moja rođena strina i eto... zamislite ironije, na Dan žena, 8.

6 marta, ona je nama skuhala kafu da nas počasti. Izašla je ispred kuće da...da

7 ponese tu kafu i direktan snajperski hitac posred glave. Pošto je bio 8. mart,

8 nije ispaljen ni jedan jedini metak, primirje, mir, tišina. Snajperista je morao

9 znati da je ona žena. Bila je visoka žena u suknji. To je klasičan primjer

10 jednog...jednog... da ne kažem zločina. Ne znam kako bi to naveo, al' to je

11 znači istina. Uspjeli smo da je izvučemo, međutim sve je bilo kasno.

12 P: U maju 1993. godine, Drinka Sukić /?Darinka Mičukić"/ ubijena je od

13 metka. Pucano joj je u srce. Mislim da nam nisu potrebni detalji, gospodine

14 Krsman. Samo recite sa "da" ako se slažete sa ovim što kažem.

15 O: Da, tog dana je isto bilo primirje. Ispaljen je samo jedan metak.

16 Darinka Mičukić, žena, posred srca.

17 P: Gospođica Mijatović koju se pomenuli, ona je ubijena 12. marta 1993.

18 godine od granate?

19 O: Njena sudbina je malo različita. Ona je samo bila slučajno tu kad je

20 pala granata. Znači, oni su namjerno gađali, ali ona je naišla tim putem da

21 bježi. Nju je granata pogodila i usmrtila je.

22 P: Osoba zvana Lemez, jedna gospođa, ona je ubijena. Pucano je iz topa,

23 negdje u maju 1993. godine.

24 O: Njena kuća je bila blizu prve linije, na jedno 100 metara. Takođe

25 ispa... nju je granata totalno, onaj, rasturila. Nismo je mogli ni poznati kad

26

27

28

29

30

1 je... kad je bila ubijena. Izašla je da čuva kravu. Isto je bila određena vrsta
2 primirja. Možda je tu zanimljivo da kažem da je njen sin bio predsjednik SDS-a
3 poslije pokojnog Bore Bjelice.

4 P: I za kraj, sredinom 1994. godine jedna osoba, gospođa zvana Koviljka
5 Krajišnik, nju je ubio snajperista.

6 O: Pet dana prije nje ranjen je otac od gospodina Momčila Krajišnika. To
7 nismo nikad ni pominjali. Bila je lakša rana. To je isti snajperista koji je pet
8 dana poslije... Koviljka Krajišnik je živjela na Palama. Sišla je da uzme
9 dokumenta iz svoje kuće koju je napustila jer je prva linija poslije pada Zabrđa
10 bukvalno bila kraj njihovih kuća. I snajperista... Ispaljen je samo jedan metak,
11 posred srca.

12 P: A koliko Vi znate, ona je bila rođaka gospodina Krajišnika,
13 optuženog?

14 O: Da, bila je. Oni su bili kuća do kuće, supruga od njegovog rođaka.

15 P: A sada da se pozabavimo drugim pitanjem, pitanjem kasarne. Šta se
16 desilo sa kasarnom u 1992. godini? Kako se ona koristila?

17 O: Kao što sam rekao, kada je otišla Jugoslovenska narodna armija,
18 kasarnu su naselili prvo ljudi koji su živjeli preko puta u Briješću, znači
19 građani srpske nacionalnosti koji su napustili svoje kuće u strahu od napada
20 muslimanskih ekstremista. Vremenom je ona punila se sa ljudima koji su bježali
21 iz Sarajeva. Vidite u pozadini ove karte, ovo veliko polje, pola ih je došlo
22 preko polja bez igdje ičega, a najveći egzodus je bio 17. maja iz naselja
23 Pofalići. To je srpsko naselje u gradu koje su napali muslimanske formacije i
24
25
26
27
28
29
30

1 oni su preko Žući, Perivoja, Dvora stigli u kasarnu. Njih je bilo oko 3.000,
2 žena, djece i staraca. Znači, komplet naselje je pobjeglo. Dio se zadržao u
3 kasarni, a žene, djeca i ostali su pobjegli kud koji, da se snađu. Kasarna je
4 znači bukvalno služila kako kolektivni centar jer imala je ogromne kapacitete.
5 Imala je kuhinju, imala je sve ono što treba da ima jedna kasarna i mi smo je,
6 znači, koristili i za odbranu, a i za kolektivni centar za ljude koji nisu imali
7 gdje da se smjeste.

8 P: Koji je broj ljudi otprilike o kojima govorimo? Dakle, kad kažete da
9 ti ljudi nisu imali gde drugo da odu.

10 O: Pa realna...realna cifra je možda oko 400 do 500 ljudi. Nekad je to
11 variralo. Pravile su se i druge jedinice, kako je vojska se pravila, pa su neki
12 odlazili u druge jedinice. Ali većinom je bilo... Znači tu su bile dvije čete,
13 tu je 200 ljudi, pa još nek je bilo 200, pa tu je bilo koji su radili u kuhinji,
14 civila koji su radili u vešeraju. Znači, bilo je oko 500, oko 500 ljudi kad se
15 ustabililo...ustabililo ratište.

16 P: A sa izuzetkom tog vojnog osoblja i onih koji su im pomagali, dakle
17 pomoćnog osoblja, na primer ako govorimo o kuvarima i tako dalje, da li je bilo
18 i drugih ljudi u kasarni ili u drugim zgradama povezanih sa kasarnom?

19 O: Nije bilo nikakvih drugih ljudi, samo ti koje sam nabrojao.

20 P: U bilo kom trenutku, da li je bilo tamo civila?

21 O: Bilo je civila, ali mi ih nikad nismo zvali civilima jer je to bila
22 prva linija i one žene koje su radile u kuhinji, i one koje su radile u

23
24
25
26
27
28
29
30

1 vešeraju, one su imale svoje ratne zadatke, a civi...civila nije bilo.

2 P: Zaustaviću Vas. A u pogledu napada na kasarnu, da li je dolazilo do
3 napada, i ako jeste - kako ste mogli da odbranite ili branite kasarnu?

4 O: Kasarna je bila naj...najljepša riječ za nju je reč "strelište" jer
5 je bila niža od Sokolja i prvih godinu dana rata u kasarni je poginulo 200
6 ljudi. Bukvalno oko 200 ljudi, a ranjeno je puno veći broj. Dok, jednostavno
7 nikad nisu pješadijski napali kasarnu zato što su smatrali da je ona dobro
8 minirana, dobro učvršćena, nego su uvijek probali sa drugih strana. Na ovoj
9 karti se vidi zadnja naša odbrambena linija. Tu su tri puta pokušali, preko
10 Zabrdā tri puta, ali nisu nijednom uspjeli.

11 P: Da li znate za bilo kojeg pripadnika Rajlovac brigade da je neko od
12 njih zaustavio jedan humanitarni konvoj?

13 O: Mi smo imali punkt, tačno gdje se spaja moja četa sa ovom drugom
14 četom. To je ova glavna komunikacija Visoko prema Sarajevu. Tu je bio punkt, a
15 glavno centralno skladište humanitarne... UNHCR-a je bio u Rajlovcu. I svi su
16 konvoji prolazili kroz taj punkt. Nikad ni jedan jedini konvoj nije zaustavljen.
17 Imaju posmatrači koji su to sve konstatovali i nikad problem do nas nije bio ni
18 u jednom jedinom trenutku.

19 P: A šta je bilo sa električnom energijom? Da li je bilo pokušaja da se
20 nešto učini na tom planu?

21 O: Sticajem okolnosti, velika trafostanica se nalazi u Reljevu i
22 dalekovodi idu preko moje zone odgovornosti prema gradu. Nikad nismo mi
23 presjekli te dalekovode, isključili struju, niti pokušali da je isključimo.

24

25

26

27

28

29

30

1 Struja se mogla isključiti u trafostanici i uz dogovor određenih ljudi
2 koji su za to bili zaduženi. Iako to nama nije bilo pravo, znali smo zašto oni
3 tu struju koriste, mi je nikad nismo presjekli niti blokirali njen protok u
4 grad.

5 P: Kad kažete grad, mislite na Sarajevo, pretpostavljam?

6 O: Da. Mislim na Sarajevo, međutim ona je išla u... za sasvim druge
7 svrhe.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Nisam shvatio poslednje pitanje /sic/.
9 Vi ste rekli: "Međutim to se koristilo za sasvim različite svrhe." Šta se
10 koristilo za svrhe različite od čega?

11 SVEDOK: Mi znamo da je struja... Struju prvenstveno treba da koriste
12 ljudi kojima treba, porodice. Međutim, struja je išla u fabriku oružja, u
13 "Zrak", išla u "Vasu Miskin" gdje su koristili struju da prave oružje, topove,
14 municiju i ostale stvari da bi pokrenuli te mašine koje su tamo imali. To su
15 nama ispričali ljudi koji su posle rata izašli iz grada i radili tamo.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala.

17 G. JOSSE: [simultani prevod]

18 P: Da li ste imali nekakvih poteškoća, 1992. godine konkretno, molim
19 Vas, kada je počeo rat, sa prilivom srpskih izbeglica?

20 O: Normalno da smo imali poteškoća. Međutim, srećna je okolnost što je
21 bilo dovoljno hrane, lijekova i ostalog, pa smo te prve godine rata mogli to da
22 izdržimo. Međutim, vremenom je situacija postala sve gora i gora, ma...smanjena

23

24

25

26

27

28

29

30

1 humanitarna pomoć, tako da je situacija bila poslije veoma teška.

2 P: Gde ste smestili izbeglice koji su stigli?

3 O: U prvo vrijeme, svi su bili u kasarni, a vremenom su ih primili
4 familije po ovim kućama u dubini teritorije i... a dio je otišao u Srbiju, u
5 inostranstvo, u druge dijelove republike.

6 P: Sada ćemo preći na drugu temu. Da li se sećate kada ste poslednji put
7 videli gospodina Krajišnika u Rajlovcu, pre izbijanja rata?

8 O: Pre izbijanja rata sam ga vidio kad je došao kući, početkom 2000.
9 /sic/ godine i onda je sa helikopterom otišao iz Zabrđa i više ga nisam vidio do
10 potpisivanja Dejtonskog sporazuma.

11 P: U prevođu Vašeg odgovora rečeno je početkom 2000. Da li ste upravo
12 rekli, gospodine Krsmane... da li ste hteli da kažete zaista 2000. ili neke
13 druge godine? Potvrđuju mi da ste Vi to upravo rekli, zaista, ali šta ste hteli
14 da kažete?

15 O: Pa Vi ste rekli početkom rata, znači 1992...1992.

16 P: Videli ste kako gospodin Krajišnik odlazi helikopterom i, koliko
17 znate, on se nije vratio do nekog vremena posle rata, zar ne?

18 O: Moram se ispraviti. Još sam ga vidio mjesec dana poslije kad je
19 poginuo njegov kum, na sahrani - Momčilo Mijatović. Zaista se izvinjavam. To sam
20 zaboravio. Došao je u c... na sahranu i vidio sam ga kod naše crkve u Reljevu.
21 Znači, vidio sam ga zadnji put u junu 1992.

22 P: Tokom meseci koji su prethodili ratu, da li ste imali bilo kakvih
23 razgovora sa njim, bilo kakvih značajnih razgovora, o politici, o državnim

24

25

26

27

28

29

30

1 poslovima i događajima, o takvim stvarima? Dakle, u prvom delu, prvoj polovini
2 1992.

3 O: Ne. Mi smo bukvalno radili do zadnjeg dana. Pa i sâm gospodin
4 predsjednik je radio maltene do zadnjeg dana. Tih dana je... rekao sam Vam, mi
5 smo zaista imali korektne odnose sa komšijama, sjedili smo u kafanama zajedno
6 i...i slučaj je takav, i to je istina kod nas, sve što se posle događalo to ide
7 sasvim drugim tokom.

8 P: Sada bih hteo da Vam postavim pitanja o kraju rata i o Dejtonskom
9 sporazumu. Zašto se niste vratili svojoj kući u Rajlovcu nakon što su prestala
10 neprijateljstva?

11 O: Pa ni ja ni bilo ko od mojih rođaka i sugrađana nismo se vratili iz
12 mnogo razloga. Ali najvažniji je razlog taj što nismo imali nikakvih uslova da
13 se vratimo dole.

14 P: A što se tiče života u novom smještaju, u obližnjem novom smještaju?

15 O: Pa mi smo bukvalno izašli svi na ledinu, na livadu znači. Dole smo
16 imali sve, a izašli smo na livadu i počeli smo prvo iz kolektivnih centara da
17 polako sebi, da radimo, da živimo da stvaramo. I evo, poslije 12 godina,
18 pomalo...pomalo se popravljja život, ali nije to još ni blizu onoga što bi
19 trebalo da bude za jedan normalan život.

20 P: A dozvolite da to pitam na drugi način. Zašto ste otišli da živite u
21 Lukavici radije nego u Rajlovcu?

22 O: Pa ima bar deset razloga. Navešću Vam glavne. Prvi razlog je što nije
23 obezbjeđeno da imamo svoju vlast na teritoriji na kojoj živimo. To je znači

24

25

26

27

28

29

30

1 sasvim jedan normalan, legitiman zahtjev. Drugi razlog je što bi opet morali da
2 živimo kraj ljudi s kojima smo ratovali do juče. Treći razlog je što je sve
3 uništeno, bukvalno, nikakve infrastrukture, nikakvih uslova za život. Ali ti
4 razlozi su u drugom planu od ovih glavnih razloga - znači da nismo htjeli da
5 živimo tamo gdje mi nećemo ostvarivati bilo kakva svoja prava kroz sisteme
6 vlasti: svoju policiju, svoju opštinu i svoj miran i dostojanstven život.

7 P: Možete li da kažete kakvu je ulogu imao gospodin Krajišnik, ako je
8 uopšte imao, u odlasku Srba iz Rajlovca nakon rata?

9 O: Pa vidite, ovaj zadnji put kad sam ga vidio, to je bilo pred naše
10 iseljenje iz Rajlovca. On je došao u Rajlovac i onda smo se dobro posvađali mi
11 sa njim, nas je bilo oko 400...300...400. Vikao je: "Ostanite ljudi. Ostanite,
12 probajte, biće bolje. Probaćemo to srediti." Mi smo ga pitali isključivo i
13 decidno, ja lično sam ga pitô pred 300 ljudi hoće li biti naša policija i
14 smijemo li... hoćemo li imati svoju lokalnu vlast. Pa kaže: "Ne, još nismo to
15 dogovorili." Kažem ja: "Predsjedniče, nemamo mi šta pričat'." Ponovo je
16 insistirao i insistirao i posle jedno dva sata, da ne kažem, dobre svađe, on je
17 otišao pa rekao: "Eto, opet ću vam se javiti i doći."

18 Međutim, uz ogromne pritiske sa televizije, sa radija, u d...
19 sredstvima, dnevnim, informisanja sa muslimanske strane, mi smo definitivno
20 odlučili da izađemo i ostavimo to ogromno bogatstvo.

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Možete li nam pomoći i reći gdje i kada je održan taj sastanak?

2 O: Sastanak je održan neposredno pred iseljenje u sali Skupštine opštine
3 Raj...Rajlovac gdje su bili... već su bile... Dejtonski sporazum potpisan. Nije
4 bilo više ratovanja. Nismo išli ni na liniju. Samo smo čekali da se dogovorimo
5 šta dalje da radimo. Mi smo bili za to da ostanemo, al' ako će biti naša vlast.
6 Ako neće bit naša vlast, nema šanse da ostanemo. I to je... onaj... u potpunosti
7 ispoštovano. Nas je bilo dole dosta. U 11 sela nas je bilo 8.600 stanovnika.
8 Sada je dole, slovom i brojem, 82 čovjeka od kojih je najmlađi 65 godina.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Josse, mogu li da postavim
10 nekoliko pitanja da bih dobio razjašnjenje?

11 Vi ste nekoliko puta rekli: "naša policija, naše vlasti". Da li sam
12 dobro razumio da ste Vi željeli da tamo ostane srpska policija i da nastavi
13 živjeti tamo? Da biste Vi mogli ostati, nastaviti živjeti tamo, da postoji
14 srpska policija? Da li je to ono što ste Vi hteli?

15 SVEDOK: Da, da policiju čine ljudi iz građanstva koje tu živi. Pa ako
16 smo živili mi, sasvim je normalno da bude srpska policija. Neće nam doći
17 policija iz Banja Luke.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Šta ste onda imali na umu, koji bi bili
19 razmjeri za opštinu, da li bi to bio Rajlovac, da li bi ta opština sadržavala i
20 obližnja područja koja su bila nastanjena većinskim muslimanskim stanovništvom?
21 Kako da shvatim to što ste maločas rekli?

22 SVEDOK: Vidite, gospodine predsedavajući, kad su... kad je otišla
23
24
25
26
27
28
29
30

1 delegacija da potpiše Dejtonski sporazum, svi smo mi u podsvijesti imali nekakve
2 maksimalističke zahtjeve da će biti srpska teritorija povezana. Međutim,
3 Dejtonski sporazum je napravio sasvim nešto drugo. Ne bi bila povezana naša
4 teritorija. Bili bi maltene u getu. Ne bi mogli... ne bi imali nikakve
5 komunikacije sa ostalim srpskim... dijelovima Republike Srpske. Znači, opet bi
6 bilo ono što je bilo prije rata. Opet bi..., njih je većina pa bi oni tražili da
7 to bude opet tako kako je bilo, a zbog toga je i počeo rat.

8 Znači, iz sadašnjeg mog razmišljanja: evo, sad je dole slobodno, sve nam
9 imanje vraćeno. Može se vratiti ko god hoće. Niko se još nije vratio nit' je
10 jedno srpsko dijete rođeno za 12 godina. Zašto? Evo, nema gospodina Krajišnika
11 da nam kaže: "Nemojte ili hajte". Neće narod, hoće da ima svoju teritoriju
12 povezanu i to je bio razlog što smo mi htjeli srpsku policiju. Nismo vjerovali
13 muslimanskoj policiji, nismo vjerovali njihovim političarima. Prijetili su nam
14 da će nas sve hapsiti.

15 Ali evo, fala bogu, veoma mali ljud... broj ljudi odgovara i treba da
16 odgovaraju oni koji su napravili zločine, ali normalni narod treba da živi kako
17 to dolikuje jednom poštenom srpskom narodu.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite nastaviti, gospodine Josse.

19 G. JOSSE: [simultani prevod]

20 P: A mrtvi Srbi koji su sahranjeni u Rajlovcu, da li se nešto desilo sa
21 njihovim grobovima?

22 O: Pa to je jedan od najtežih trenutaka koje sam preživio u životu,
23 iako... onaj... uopšte nisam strašljiv - u ratu sam dobio medalju za hrabrost.

24

25

26

27

28

29

30

1 A ja sam zadnji dan iskopao, jer me zamolio otac od jednog našeg
2 poginulog momka koji je imao 20 godina, iskopao iz groba i otac ga je prevukao
3 na srpsku teritoriju. To vam dovoljno govori koliko je bilo jako to razmišljanje
4 i jaka /?jaki/ strah da će se oni osvetiti kad uđu u taj naš prostor, što se
5 veoma brzo obistinilo i što je još od svega naj...najjadnije, da su oni na našem
6 groblju, znači gdje se sahranjuje moja porodica i porodica gospodina Krajišnika,
7 srušili grob njegove pokojne žene koja je eto nama svima predavala u školi,
8 možda i tim koji su joj srušili bila je nastavnica. To je bio još jedan dokaz
9 zaista jedne ogromne mržnje koju su imali prema nama. Opet kažem, ne svi, nego
10 najžešći ekstremisti, ali svi ovi ostali uz njih tada razmišljali tako pa to je
11 samo dokaz što smo bili u pravu što smo napustili te teritorije.

12 P: Da li ocjenjujete ulogu gospodina Krajišnika u događajima koji su se
13 zbili u Vašoj opštini u tom području prije rata, kao jednu ulogu koja je imala
14 negativan i zao uticaj?

15 O: Pa svi koji su znali gospodina Krajišnika, znaju da je to bio jedan
16 veliki domaćin, uzoran domaćin, dobar stručnjak u svom poslu i ja sam lični,
17 direktni svjedok, da su njega natjerali bukvalno da se prihvati politike. Njega
18 politika nije zanimala. Al' on je, kao i mi svi Srbi, kad već uđemo u neku... u
19 neki posao, hoćemo do kraja da ga uradimo kako treba. Znači, i ja... i ja nisam
20 želio rat, ali kad smo počeli ratovat' - ja hoću da pobijedim.

21 Tako je i gospodin Krajišnik, vrlo profesionalno, korektno radio svoj
22 posao. Probao je na sve moguće načine da zavlada mir, da...da...da ne dođe do
23 rata, ali eto - takav je život, takva je sudbina. Istorija će pokazati ko je
24 kriv, a ja mislim da on nije kriv ni malo.

25 G. JOSSE: [simultani prevod] Ovim se završava moje ispitivanje, časni
26 Sude.

27 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala Vam, gospodine Josse.

28
29
30

1 GĐA PREVODILAC: Prevodilac se izvinjava, zaista ne može da čuje jer
2 jedino se čuje šuškanje papira. Molim za razumijevanje.

3 G. TIEGER: [simultani prevod]

4 P: ... Iz postojeće opštine Novi Grad došlo je do otpora toj
5 inicijativi.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim poslužitelja da nam pomogne i da
7 omogući da svjedok pogleda verziju na B/H/S-u, a ona se obično nalazi na
8 poledini verzije na engleskom. Ispravan način da se ovo kaže bilo bi: "na
9 poledini".

10 G. TIEGER: [simultani prevod]

11 P: Gospodine Krsman, i časni Sude, za ove će dokumente biti potrebno da
12 utvrdimo pojedinačne brojeve.

13 Gospodine Krsman, u razdjelniku 25 nalazi se nekoliko pisama od
14 preduzeća. Molim Vas da obratite pažnju na njih dva. Prvo potiče od kompanije
15 "Vemex" iz Sarajeva, datum je 15. oktobar 1991. godine. Broj je P1131. Ono je
16 upućeno na pažnju predsjednika Skupštine opštine Novi Grad. Kao što možete
17 vidjeti, gospodine Krsman, tema je zahtjev. Postoji broj i datum koji se odnosi
18 na inicijativu za razdvajanje i uspostavljanje nove mjesne zajednice u Rajlovcu,
19 a u odgovoru "Vemex"-a se kaže: "Naše je mišljenje da je inicijativa za
20 razdvajanje i osnivanje nove mjesne zajednice u već postojećoj mjesnoj zajednici
21 Rajlovca ne može biti opravdana i ne postoji potreba za nečim takvim, zbog

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 ekonomskih i političkih razloga. Stoga nismo u prilog bilo kakvog razdvajanja i
2 osnivanja bilo kakve nove mjesne zajednice. Mi glasamo za zadržavanje postojećeg
3 stanja."

4 Molim Vas da obratite pažnju, gospodine Krsman, na treće pismo.

5 GĐA PREVODILAC: Prevodilac se ponovno izvinjava zbog nemogućnosti da
6 prati jer se čuju jedino šumovi šuškanja papira.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Koji će ovo biti broj?

8 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti broj P1132.

9 G. TIEGER: [simultani prevod]

10 P: Datum je 29. oktobar 1991. godine. Ponovno je pismo upućeno Skupštini
11 opštine Novi Grad u odgovoru na upit kojim se traži mišljenje o osnivanju nove
12 mjesne zajednice time što će se jedan dio izdvojiti iz postojeće mjesne
13 zajednice Rajlovac. U odgovoru se u nastavku kaže da su oni razmotrili zahtjev,
14 da je to uradio upravni odbor. Njihovo mišljenje je da nema niti političkih niti
15 ekonomskih razloga da se postojeća mjesna zajednica podijeli u dva dijela, a u
16 posljednjem paragrafu se zaključuje - on se nalazi na drugoj stranici u verziji
17 na engleskom jeziku: "Mi upošljavamo 475 radnika svih nacionalnosti i mi bismo
18 željeli da naglasimo da to preduzeće ne bi željelo da pripada mjesnoj zajednici
19 ili bilo kakvoj socio-političkoj zajednici koja bi bila organizovana po principu
20 nacionalne pripadnosti."

21 Gospodine Krsman, ova dva pisma predstavljaju, zar ne, dio protivljenja
22 i osnovu za protivljenje inicijativi za osnivanje odvojene opštine Rajlovac?

23 O: Da. Ja sam pravi svjedok za ovo jer sam u sva tri ova preduzeća sam
24 radio. I u "Vemexu" i u "Upi"-ju i "Bitasu". I mogu Vam o svakom reć' šta Vas
25 interesuje.

26

27

28

29

30

1 P: Zahvalan sam Vam što iznosite tu mogućnost, ali u ovom trenutku
2 prevashodno me zanima pitanje opštine Rajlovac i reakcije na to. Ako sam Vas
3 dobro razumio, ova pisma koja ste upravo sada mogli da vidite, odražavaju dio
4 protivljenja. U ovom slučaju, ona potiču iz poslovne zajednice.

5 O: Da. Međutim, ova tri preduzeća su toliko minorna i mala da čine možda
6 5% ukupnih preduzeća ili...ili privrednih subjekata koji su bili na našoj
7 mjesnoj zajednici... na našoj opštini, s tim da "Vemex" nije nikako bio na našoj
8 opštini. Pismo ovo je... "Vemex" je imao samo jednu prodavnicu na našoj opštini.
9 "Bitas" je preduzeće koje se... koje... čija je direkcija bila u Sarajevu,
10 gospodin direktor je Musliman pa je zbog toga to napisao. A "Upi trans" je
11 preduzeće... dio "Upi"-ja u kojem je radilo do 300 zaposlenih, preko 250 sa
12 Sokolja i njihov direktor Rizah je to napisao, normalno, jer ti ljudi koji su
13 radili u Upiju oni su to na svoju... na svoju neku inicijativu napisali. Ja ne
14 sumnjam u tačnost ovih podataka, međutim oni se ništa nisu pitali nit' su oni
15 bili bitni u nekom odlučivanju, nit' su činili većinu koja bi mogla donijeti
16 ovakve odluke.

17 P: Oni i nisu tvrdili da glasaju kao većina niti u okviru nekog izbornog
18 procesa. Oni su samo saopštavali njihov odgovor na osnovu te inicijative, zar
19 ne?

20 O: Da. Oni su davali odgovor, ali čovjek koji je državo tu "Vemexovu"
21 prodavnicu na Sokolju, jednu jedinu iz te firme na našoj mjesnoj zajednici, je
22 bio predsjednik mjesne zajednice Sokolje. Znači, to je čisto... preko privatne
23 veze predat zahtjev. Znači, jedan čovjek, jedini, je napisao ovo prvo pismo od
24 "Vemexa". Znači imali su samo "Vemex" kao preduzeće, jednu jedinu prodavnicu

25

26

27

28

29

30

1 u... na Sokolju sa jednim jedinim zaposlenim. To je taj čovjek, poslovođa te
2 prodavnice.

3 Što se tiče "Bitasa", ja sam radio u tom preduzeću preko servisa kao
4 student. 90% zaposlenih su Muslimani, fizički radnici, koji su normalno pod
5 pritiskom... koji nisu bili stanovnici naše mjesne zajednice i oni su
6 normalno... Nigdje nema potpisa tih ljudi. Možda tu ljudi nisu tako ni mislili,
7 najvjerojatnije da su to uradili samo direktori na nagovor njihovog rukovodstva.

8 P: U svakom slučaju, gospodine Krsman, opština Rajlovac je formirana iz
9 nečega što je bilo dio Novog Grada i ona je osnovana, ili formalno ju je
10 potvrdila srpska Skupština, drugim riječima Skupština srpskog naroda Bosne i
11 Hercegovine. Da li je to tačno?

12 O: Da. U pravu ste.

13 P: Jučer ste malo govorili...

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, prije nego što se
15 zbunimo, Vi predočavate tri pisma - kako Vi kažete - a zapravo Vi predočavate
16 četiri pisma na engleskom, a zatim na B/H/S-u, i to su izgleda prevodi koji
17 nemaju veze jedan s drugim. Molim Vas da pogledate treće. U engleskoj verziji se
18 vidi da ono potiče iz preduzeća "Upi", industrije hrane. To je relativno duže
19 pismo, dok original... Svjedok svjedoči o "Upi"-ju. "Upi" vidim u originalu, a
20 ne u engleskom. Zatim, treće pismo, ne znam da li hoćete da se pozivate na
21 verziju na B/H/S-u, onda molim Vas da nam obezbijedite prevod na engleski. Ako
22 želite da se oslanjate na prevod, onda molim Vas da svjedoku obezbijedite B/H/S.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Je li razumijete u čemu je problem?

2 G. TIEGER: [simultani prevod] U svetlu činjenice da sam naveo svjedoku
3 sadržaj, odnosno osnovu ovoga pisma koje je datirano 29. oktobar...

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ali svjedok nije vidio to pismo.

5 G. TIEGER: [simultani prevod] Ne, slažem se. S druge strane ne tvrdim da
6 je potrebno da mu bude predočeno.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim Vas da organizujete prevod.

8 GĐA PREVODILA: Prevodilac se opet izvinjava jer ne može da čuje
9 govornike nego samo šuškanje papira.

10 G. JOSSE: [simultani prevod] Molim časni Sud, gospodin svjedok je pratio
11 ono što se dešavalo...

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ako Vam se skrene pažnja na prvo pismo,
13 pogledajte onda prvo pismo, a ne drugo, ne treće. Znači, u ovom trenutku
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 zaboravite na broj 25, a gospodin Tieger će nastaviti.

2 G. TIEGER: /nedostaje simultani prevod/

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hoćete li predočiti tri ili četiri
4 pisma?

5 G. TIEGER: [simultani prevod] Tri.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Onda će "Bitasovo" pismo dobiti broj
7 P1133, a time ćemo se pozabaviti nešto kasnije. Možete nastaviti.

8 G. TIEGER: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

9 P: Gospodine Krsman, možemo li sada da pogledamo razdjelnik 12?

10 Razdjelnik 12 je proglas odluke o proglašenju Zakona o osnivanju opštine
11 Rajlovac.

12 Da kažem u zapisnik, časni Sude, to je dokazni predmet Optužbe P64 A u
13 svežnju 24, fusnota 622. Ne znam da li je potrebno da dobijemo novi broj.

14 G. JOSSE: [simultani prevod] Pretpostavljam da će tome biti dodijeljeni
15 novi brojevi u okviru onoga što gospodin Haider upravo trenutno radi.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ostavimo to na trenutak i pređimo na
17 tabelu tako da uporedimo brojeve.

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. TIEGER: [simultani prevod]

2 P: Tu se kaže, gospodine Krsman, kao što ćete vidjeti, da je usvojen
3 Zakon o osnivanju opštine Rajlovac, da ga je usvojila Skupština srpskog naroda
4 Bosne i Hercegovine na svojoj sjednici koja je održana 11. maja 1992. godine. U
5 potpisu je doktor Karadžić. U nastavku vidite da se kaže da je odluku potpisao
6 gospodin Krajišnik.

7 Skrećem Vam pažnju osobito na član 2. Zakona o osnivanju opštine
8 Rajlovac.

9 Juče, tokom razgovora o inicijativi za osnivanje opštine Rajlovac i
10 razgovora o području Rajlovca, Vi ste spomenuli izvjestan broj srpskih sela,
11 uključujući Lemeze, Mačuše i tako dalje. Dozvolite da Vas pitam, da Vam postavim
12 pitanja o selima ili zaseocima ili područjima koje je obuhvatala opština
13 Rajlovac koja je formirana.

14 Primetio sam da ste Vi spomenuli 11 ili preko 11. Želim da neke od njih
15 pogledamo.

16 Ahatovići, na primjer, to je treće naseljeno područje koje se spominje u
17 članu 2. Da li je to bilo područje koje su prevashodno naseljavali Srbi ili su
18 ga prevashodno naseljavali Muslimani, ili je to pak bilo područje sa
19 stanovništvom mješovitih nacionalnosti?

20 O: To je bilo jedino selo ili zaselak gdje je bilo većinsko muslimansko
21 stanovništvo.

22 P: Kažete "većinsko muslimansko stanovništvo". A koja od ostalih
23 naseljenih područja su bila naseljena Muslimanima? Šta kažete, na primjer, za
24 Briješće?

25

26

27

28

29

30

1 O: Od ovih ostalih, Smiljevići su imali pet muslimanskih kuća, Briješće
2 - maloprije sam pokazao na karti - bilo je do 1972. čisto srpsko, a onda je
3 ogromnim tim prilivom stanovništva postalo većinski... Padine Briješća su bile
4 srpske, ali dalje u dubinu je bilo muslimansko stanovništvo, isto kao i ulica
5 21. maja. Padine su bile srpske, a u dubinu teritorije je bilo muslimansko
6 stanovništvo. Sve ostale su bile etnički čisto srpske.

7 P: Također ste jučer spomenuli, da nije bilo rata, da bi opština
8 Rajlovac bila jedna od najbogatijih u bivšoj Jugoslaviji. Kakve objekte ili
9 kakve druge vidove bogatstva je obuhvatala opština Rajlovac koji bi mogli da
10 dovedu do ovoga što ste Vi rekli, do njenog statusa jedne od najbogatijih
11 opština u bivšoj Jugoslaviji?

12 O: Pogledajte, Briješće je hranilo grad Sa...Sarajevo. Tu su bile
13 ogromne - i na karti se vidi - ogromne plodne površine koje su davale dvije
14 berbe godišnje. Prva salata je išla za grad iz Briješća. Znači, komplet
15 ekonomija, hrana je bila na području opštine Rajlovac. To je jedna stvar.

16 Druga stvar, jedni od najvećih privrednih kapaciteta su bili na području
17 opštine Rajlovac, kao što su "Orao" - Vazduhoplovno-tehnički vojni zavod koji je
18 radio sve vrste remonta aviona, od MiG-ova, Miragea do ostalog. Zatim, tu je
19 bilo najveće skladište hrane u Bosni i Hercegovini, "Upi", koji je zapošljavao
20 na hiljade radnika. Dalje, tu je bila pekara, znači "Sprind", koji je hranio
21 grad Sarajevo, najvećeg kapaciteta u Bosni i Hercegovini. Tu je bila
22 "Poljoprema", direkcija "Poljopreme" za komplet Bosnu i Hercegovinu, i niz
23 preduzeća. Tu je bila ova što sam rekao, za struju, trafostanica, i niz
24 preduzeća koja kad se registruju, opština Rajlovac - svi njihovi prihodi moraju
25 ići toj opštini, a ne kao do sad. Išli su u Novi Grad pa su onda majorizacijom
26 sela ili zaseoka sa srpskom većinom nama davali manje para, ili nikako, a
27 razvijali su dijelove opština gdje su oni bili u vel...većini.

28
29
30

1 P: A šta je sa željeznicom i sa strukturama za proizvodnju i za
2 distribuciju benzina i nafte? Da li je i toga bilo na području opštine Rajlovac?

3 O: Što se tiče željeznice, na području opštine Rajlovac je bio depo gdje
4 se... gdje su se servisirali lokomotive, vagoni i vozovi, ali je direkcija bila
5 u gradu. Što se tiče gasa, bila je jedna stanica gasna na području naše opštine,
6 ali je direkcija bila u gradu. I što se tiče tih oko "Energopetrola", znači oko
7 benzinskih postaja, direkcija je bila u Blažuju, a tu je bilo samo skladište
8 određenih vrsta benzina ili nečega drugog te nismo mogli zasnivati naš razvoj na
9 tim kapacitetima jer im je direkcija bila u drugim opštinama i samim tim nismo
10 mo... A ova preduzeća što sam prije nabrojao, direkcija je bila tu i mogli smo
11 od njih ubirati određeni prihod koji je bio veoma veliki.

12 P: Hteo bih sada da pogledamo razdjelnik 17. Daću Vam priliku da
13 pogledate ovo. To je jedan nacrt govora, komemoracije uspostavljanja opštine
14 Rajlovac od 23. februara 1992. godine. Ja mislim da ste taj datum juče u
15 svedočenju i Vi pomenuli. Ali uzmite malo vremena i pogledajte ovaj dokument pre
16 nego što Vam postavim pitanje o njemu i postavicu Vam konkretno pitanje. Ali
17 hoću prvo da Vam pružim priliku da pogledate dokument.

18 G. JOSSE: [simultani prevod] Biće potrebno barem pet minuta. Jer ako se
19 predlaže svedoku da pročita dokument, onda mislim da Pretresno veće treba da dâ
20 takvo uputstvo.

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, da li je to podeljeno
2 u nekoliko delova ili se radi o jednoj istoj priči?

3 G. TIEGER: [simultani prevod] Ne, to je samo jedan dokument.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da.

5 G. TIEGER: [simultani prevod] Možda ovako da sročim.

6 P: Da bih Vam pomogao da vidite koji je kontekst, da li možete za
7 početak, gospodine, da probate da utvrdite da li je ovo jedan govor koji ste i
8 sami čuli u bilo kom trenutku ili koji možete da identifikujete, odnosno da li
9 možete da kažete ko je autor ovog govora? Ako možete, prvo u tu svrhu da
10 pogledate dokument, a onda ćemo se baviti različitim delovima. Možda ćemo tako
11 moći da skratimo vreme.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Krsman, sada ako idemo kroz
13 ovaj dokument, da li mislite da ga možete prepoznati? Da li imate utisak da ste
14 to već čuli ili pročitali?

15 SVEDOK: Moram prvo da vidim hoću li ga čitat'. Ovdje nema ni da... ni
16 kad je napisan. Neko je prekrižio, na današnji dan. Znači, možda je to moglo
17 biti neki drugi datum.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, gospodine Krsman, ako biste mogli
19 jednostavno da bacite pogled na ovih nekoliko stranica i da ne pročitate u
20 potpunosti i da nam kažete da li je to nešto što prepoznajete. Posle ćemo imati
21 druga pitanja, ali za početak da vidite da li prepoznajete delove ovog dokumenta
22 kao nešto što ste već čuli ili videli?

23 SVEDOK: Ovaj dokumenat definitivno nije, niti ovaj govor, držan na dan
24
25
26
27
28
29
30

1 kad se osnovala opština Rajlovac, a ja ga nisam nikad čuo. Ovako dug...dug govor
2 mi ne bi mogli ni... još ako je... znate da je bio rat ne bi ga mogli niti...

3 G. TIEGER: [simultani prevod]

4 P: Gospodine, možda Vam mogu pomoći...

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ne znam da li je to bilo tokom rata, 22.
6 februar 1992.

7 G. TIEGER: [simultani prevod]

8 P: Pri dnu stranice 4 u engleskoj verziji pominje se da srpska opština
9 Rajlovac postoji već tri godine i funkcioniše. Dakle, kao što sam Vam već rekao,
10 tekst ovog govora, ja sam ga naravno već video, tiče se komemoracije, proslave
11 uspostavljanja te opštine ranije.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, gospodine Tieger, ja mislim da
13 gospodin Josse ima pravo kad kaže da treba omogućiti svedoku da pročita.

14 G. TIEGER: [simultani prevod] Slažem se, a mislio sam da dok on to čini
15 da moglo da bude od koristi ako zna već i sledeće pitanje.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Krsman, gospodin Tieger je
17 izneo svoje mišljenje prema kojem je ovo govor koji je možda pročitan, izgovoren
18 na proslavi nekoliko godina postojanja opštine Rajlovac. Da li ste ikada

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 prisustvovali sastanku na kojem je održan govor povodom, da kažemo, godišnjice
2 uspostavljanje opštine Rajlovac?

3 SVEDOK: Nikad nisam prisustvovao kad sam druge poslove radio.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, na Vama je da odlučite
5 da li ćete predložiti svedoku da to pročita sada ili možda da mu date jednu
6 kopiju i da mu omogućite da to pročita do ponedeljka - osim ako hoćete danas već
7 da završite.

8 G. TIEGER: [simultani prevod] Pokušaću na ovaj način. Pitaću svedoka da
9 se pozabavimo određenim delovima.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ali u tom slučaju vidite u kojoj
11 meri Vas se to tiče i u koja ćete pitanja postavljati svedoku zato što od toga
12 dosta toga zavisi.

13 Nastavite.

14 G. TIEGER: [simultani prevod]

15 P: U prvom pasusu, gospodine Krsman, vidite da se pominje 23. februar
16 1992. godine i proglašenje srpske opštine Rajlovac. Možemo da vidimo i nešto
17 slično pomenuto na 4. stranici u engleskom tekstu. Žao mi je što ne mogu da Vam
18 dam referencu i u Vašoj verziji. Međutim, tu je također rečeno da na osnovu, na
19 temelju pripremljenih formalnih radnji, izboru odbornika, održan je zbor građana
20 opštinskog područja i odlučilo se da se prva Skupština srpske opštine Rajlovac
21 održi 23. februara 1992. godine.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Ja pretpostavljam da ove reference sadržane u dokumentu, koliko Vi
2 znate, su tačne?

3 O: Da. Tačne su.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, da bih ja dobro
5 shvatio... - govorimo o datumu 23. februaru... Kažete te reference, ali tu je
6 izneto dosta subjektivnih stvari. Jer ja ovde vidim datum, međutim govorim i da
7 se kaže da su i "Srbi ušli u političke borbe..." i tako dalje /sic/.

8 G. TIEGER: [simultani prevod] Ne, govorim samo o delovima koje sam
9 pročitao svedoku.

10 P: A na prvoj stranici imamo činjenicu da je u oktobru 1991. godine
11 došlo do inicijative da se uspostavi opština Rajlovac. Pripreme su trajale do
12 februara 1992. godine, a onda su blagovremeno završene sve formalnosti,
13 aktivnosti koje se tiču... Pre svega, da li je ovo što sam do sad pročitao, da
14 li je to tačno?

15 G. JOSSE: [simultani prevod] Jasno je da svedok nije našao ovaj deo i ne
16 kažem da je to njegova krivica, naprotiv. Nisam do sada hteo da uzmem reč, ali
17 mislim da je jasno da svedok nije našao ovaj deo.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li bi odgovarajuće mesto bilo 4.
19 stranica, 3. pasus? Molim da nam pomogne sekretar, odnosno poslužitelj.

20 SVEDOK: Našao sam.

21 G. JOSSE: [simultani prevod] Ako ima raspoloživ svežanj, ja bih to
22 zamolio da se da osobi koja govori B/H/S i koja sedi pored mene. To će nam
23 pomoći, ta će nam osoba pomoći.

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Videćemo da li imamo, ali ako se radi o
2 datumima - mislim da to nije teško naći. Da li imate još jednu kopiju na
3 raspolaganju?

4 Možete li to da pročitate, gospodine Krsman, ovo što Vam je upravo
5 pročitao gospodin Tieger, a pitanje je da li je i to tačan prikaz? Da li je to
6 tačno?

7 SVEDOK: Da.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Nastavite, gospodine Tieger.

9 G. TIEGER: [simultani prevod]

10 P: Ako se nastavi dalje, ako znate koje su... Tu piše da su aktivnosti
11 koje se tiču uspostavljanja opštine bile koordinirane od strane Srpske
12 demokratske stranke koja je nominovala inicijativni odbor koji je održao
13 sastanke svake nedelje u prostorijama crkve i izveštavao o rezultatima zadataka
14 i novim zadacima, da li možete da nam kažete da li je to tačno?

15 O: To je tačno, samo nije u prostorijama crkve nego ima prostorija do
16 crkve gdje smo mi poslije službe nedeljom svakako sjeli, popili kafu, po rakiju,
17 i tu pričali o problemima i o svemu.

18 P: Četvrti pasus gde počinje: "Sve je isplanirano, ali nije postignut
19 sporazum odmah..."

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] A to je koja stranica na engleskom?

21 G. TIEGER: [simultani prevod] Na kraju se kaže: "Spori put je bio mnogo
22 opasniji i podrazumevao je ostajanje u Jugoslaviji kao integralne Bosne gde bi
23
24
25
26
27
28
29
30

1 oni nastavili sa pritiscima da bi se uspostavila muslimanska država."

2 GĐA PREVODILAC: Napomena prevodioca: ovo je slobodan prevod.

3 G. TIEGER: [simultani prevod] To je, gospodine Krsman, jedan komentar
4 koji se tiče koji se tiče istih zabrinutosti kao i onih o kojima ste Vi govorili
5 juče tokom svedočenja u vezi sa prilivom Muslimana?

6 SVEDOK: To nisam našao, da se pominje Jugoslavija, nigde.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Prva strana, gospodine Krsman, četvrti
8 pasus.

9 SVEDOK: U redu. Pitanje koje?

10 G. TIEGER: [simultani prevod]

11 P: Pitanje je: da li je to takođe odraz istih zabrinutosti kao onih o
12 kojima ste Vi juče govorili u vezi sa prilivom Muslimana?

13 O: Da.

14 P: A kada ste to pominjali, da li ste Vi znali 1991. ili 1992. godine da
15 je gospodin Krajišnik imao istu zabrinutost, kao ovo što je izraženo u ovom
16 dokumentu i ovo što ste Vi juče rekli u vezi sa prilivom Muslimana u Rajlovac?

17 G. JOSSE: [simultani prevod] Ovo pitanje me zadovoljava ukoliko se
18 ograniči na ovaj pasus, a ne na čitav dokument.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja sam shvatio da se govori o tom
20 pasusu.

21 SVEDOK: Komplet srpski narod je isto...isto mišljenje imao i...i brinuo,

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 a...a čak su neki i...i od drugih naroda isto imali želju da ostanu u
2 Jugoslaviji i uvijek kad se jedna država raspada to je veliki problem
3 za...za...za svaki narod, a ne samo za srpski.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Krsman, pitanje je bilo da li
5 znate da je 1991., 1992. godine, ili da li je tada gospodin Krajišnik takođe
6 imao istu zabrinutost? Dakle, pitanje se tiče konkretno toga da li Vi znate da
7 je gospodin Krajišnik delio tu zabrinutost.

8 SVEDOK: Mislim da jeste.

9 G. TIEGER: [simultani prevod]

10 P: Stranica 5 verzije na engleskom - daću Vam priliku da se
11 orijentišete. Tu se govori o kriznom štabu. Počinje... Prvo ima jedan kratak
12 paragraf od jedne rečenice gde se kaže: "Vreme mi treba da gazimo, a nikako
13 vreme nas."

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Krsman, mislim da ćete to naći
15 na stranici 5. To je deo koji dolazi odmah ispod sredine stranice.

16 SVEDOK: Našao sam.

17 G. TIEGER: [simultani prevod]

18 P: Sledeći pasus u drugoj rečenici... Ili pročitacu prvu prvo:
19 "Stvaranjem vlasti u opštini jačamo vlast naše države. Imajući to u vidu pored
20 legalno izabrane Skupštine i njenih organa, imenovali smo i krizni štab koji je
21 svakodnevno zasedao i rešavao tekuće probleme."

22 Da li se tu pominje krizni štab koji ste i Vi pomenuli više puta tokom
23 svedočenja?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ne. Mi smo pomenuli samo krizni štab mog sela prema Sokolju, a ovo je
2 krizni štab na nivou opštine.

3 P: A u dokumentu se nastavlja: "Krizni štab je radio na spašavanju
4 imovine organizacije Teritorijalne odbrane, preuzimanje vojnih objekata i sve
5 ono što je po oceni kriznog štaba bilo u interesu srpskog naroda. Zaključci su
6 se donosili. Brzo i munjevito se delovalo. Bilo nam je jasno da svaka greška
7 može ugroziti sigurnost i opstanak srpskog naroda."

8 Koliko Vi znate, gospodine Krsman, da li je taj pasus tačan?

9 O: Sigurno da je tačan.

10 P: Tekst se nastavlja: "Političko taktičkim radom uspeli smo preuzeti
11 kapitalne objekte, vojne i civilne u Rajlovcu, iako su neki od njih imali dobro
12 organizovane jedinice Teritorijalne odbrane. Danonoćnim pregovorima sa
13 Kreševljakovićem, Uzelcem i drugim, urodili su plodom i mi smo bili pobjednici
14 na političkom polju."

15 Da li je to tačno?

16 O: Da.

17 P: Sledeća dva kratka pasusa kažu: "Izvršen je izbor ratnog
18 predsedništva, zatim ratnog povereništva i ponovo ratnog predsedništva.
19 Uglavnom, zadaci su bili isti. Svakom od tih tela bila je preokupacija da se
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 uspostavi što tešnja saradnja sa Vojnom komandom, da se učvrste linije odbrane i
2 zaštite života, imovine, od nasrtaja Alijinih fanatika."

3 Da li je taj pasus tačan? Ili zapravo ta dva pasusa da li su tačni?

4 SVEDOK: Da, samo... još samo ova rečenica. Trebali ste i nju pročitati:
5 "Svi zaključci su verifikovani na Skupštine opštine." Znači, sve je to tačno i
6 sve je to išlo na... pred narod i narod je to verifikovao.

7 P: Hvala vam na tome.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Imam još jedno pitanje u vezi sa tim.
9 Kada kažete: "Svi zaključci su verifikovani na Skupštini opštine." O kojoj
10 Skupštini opštine govorite? Da li je to bilo nova Skupština opštine stvorena
11 konkretno za Rajlovac ili Skupština opštine koja je postojala pre rata? Da li
12 možete da nam kažete o čemu se tu radi?

13 SVEDOK: Sve ove... sve ovo što su radile ove službe išlo je pred
14 odbornike novo formirane Skupštine opštine Rajlovac koja je zasjedala i
15 verifikovala glasovima hoćemo li to raditi, to je urađeno, znači sve je bilo
16 zakonski pred poslanicima i odbornicima Skupštine opštine srpski Rajlovac.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] A da li su u toj Skupštini opštine bili
18 samo Srbi ili je bilo i drugih nacionalnosti ili etničkih grupa koje su bile
19 zastupljene?

20 SVEDOK: Na toj... u toj Skupštini opštine bili su Srbi i možda jedan il'
21 dva Hrvata dok su živjeli na našoj teritoriji. Kada su oni odselili više nisu
22 bili u Skupštini opštine.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, nije bilo Muslimana?
2 SVEDOK: Nije bilo.
3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Nastavite.
4 G. TIEGER: [simultani prevod]
5 P: Hvala. Ako mogu da skrenem Vašu pažnju ponovo na stranicu 2. To je
6 još jedan kratak pasus. Ja verujem da je to i na stranici 2 verzije na B/H/S-u.
7 U svakom slučaju, tu se kaže: "Međutim, te mogućnosti otpadaju, tope se kao led
8 u proleće i nadzire se naša vekovna težnja i želja, a to je Srbija."
9 Da li je tačno da je vekovna težnja i želja bila Srbija, tokom rata?
10 O: Ljudi koje sam ja poznao, naša je bila želja Jugoslavija, a za
11 ovo... ovo ko je pisao ovaj govor, možda je za njega bila Srbija.
12 P: U svakom slučaju, da li je tačno da je težnja bila ta da svi Srbi
13 treba da budu u jednoj državi?
14 O: Da.
15 P: Imajući u vidu vrijeme koje nam je preostalo, dozvolite da Vam sada
16 skrenem pažnju na razdjelnik 12.
17 GĐA PREVODILAC: Ispravka prevoditelja: razdjelnik 19.
18 G. TIEGER: [simultani prevod]
19 P: Gospodine Krsman, ovo što vidite u razdjelniku 19, to je dio
20 zapisnika, odnosno magnetofonski snimak sa 24. sjednice narodne Skupštine
21 Republike Srpske koja je održana u januaru 1993. godine, a naročito Vam skrećem
22 pažnju na primjedbe koje je iznio Trifko Radić koji je bio predsjednik srpskih
23 opština Sarajevo. Da li je to tačno?
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Pa ne znam šta je bio, ali znam da je bio neka funkcija /sic/.

2 P: Mogu li Vam konkretno skrenuti pažnju na drugi pasus u Vašim
3 materijalima, a to je neki deveti redak?! To je rečenica koja počinje negdje na
4 sredini u kojoj se kaže: "Vjerujte mi kad kažem da više ne možemo živjeti
5 zajedno. Ne znam pod kojim bismo sada uslovima mogli živjeti zajedno. Moram biti
6 iskren i reći da je to prouzrokovalo više zla nama, a ovaj put ni mi njima nismo
7 izazvali manje zla."

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li ste to pronašli, gospodine Krsman?

9 SVEDOK: Nisam pronašao, ali n...nema problema. Vi samo pitajte.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Krsman, prva stranica, drugi
11 veliki pasus, deveti redak, počinje...

12 /nedostaje simultani prevod/

13 SVEDOK: /prevod engleskog transkripta: "Da, našao sam ga sada."/

14 G. TIEGER: [simultani prevod]

15 P: U tom komentaru, gospodine Krsman, da li Vam je jasno da gospodin
16 Radić misli, kad govori o zlu, na ono zlo koje je učinjeno Muslimanima, a
17 naročito ono koje je učinjeno u Sarajevu kada je gospodin Radić bio zvaničnik,
18 kada je bio funkcioner?

19 O: Gospodin Radić ovdje misli prvo na zlo koje su nama učinili u II
20 svjetskom ratu neprijatelji, kada je najviše stradalo Srba. A zlo koje smo mi
21 njima učinili, to morate pitati gospodina Radića. Ja ne znam. Ja znam da mi
22 nismo učinili nikakvo zlo, a pogotovo ne ovo koje nam se pripisuje.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Nije li dio zla na koje misli gospodin Radić, dio zla koje je
2 nanijeto, nije li to djelomično zapravo spomen masovnog granatiranja
3 muslimanskih područja u Sarajevu u raznim vremenskim periodima tokom rata,
4 naročito tokom 1992. godine?

5 O: Ne. Ja smatram da nije. Ja sam tu da svjedočim o tim stvarima koje se
6 tiču mene i moje linije. Za ostalo ne znam, samo znam da mi nismo nikad bez
7 razloga ni pucali, ni granatirali.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pokušajmo da razjasnimo neka pitanja.
9 Gospodine Krsman, Vi kažete: "Mi nismo učinili nikakvo zlo." I u tom smislu
10 izgleda da se Vi ne slažete sa gospodinom Radićem koji kaže: "A ovaj put, ni mi
11 njima nismo manje zla nanijeli." On misli da je naneseo zlo, a Vi se ne
12 slažete. Imate li neku predstavu kakvo je zlo on imao na umu kada je izrekao ove
13 riječi?

14 SVEDOK: Vidite, ovo je održano 8. januara 1993. Znači, rat je trajao
15 samo 1992. godinu. 1992. godine nije bilo ni Srebrenice ni tih zaista mjesta
16 gdje je bilo zlo. Znači, gospodin Radić se ovdje bojao za srpski narod. Mi smo
17 se tek uspjeli organizovati i gospodin Radić mislim da više priča o prošlim
18 vremenima. A kad kaže zlo, isto je tako mogao reći: "Nije ništa bilo manje ni
19 dobrog s jedne ni s druge strane." Isto kao i zla. Znači, sačuvan je narod do
20 tada. Nije bilo toliko poginulih i mislim da on na to misli.

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Vi govorite o onome šta je
22 eventualno mogao reći gospodin Radić svakako. A mi u ovom trenutku pitamo kako
23 ste Vi to razumjeli.

24

25

26

27

28

29

30

1 Vi kažete da je mogao reći. Mogu li onda da zaključim da je Vaše
2 mišljenje da nije bilo ništa manje dobra ni zla na obje strane, što bi značilo -
3 ako je druga strana nanijela zlo, onda bi to bilo u ravnoteži sa zlom koje je
4 nanijela Vaša strana? Da li je ovo ispravno tumačenje Vašeg mišljenja?

5 SVEDOK: Ispravno je Vaše mišljenje samo u tom kontekstu što mi ne znamo
6 šta je gospodin Radić mislio. Ja znam šta ja mislim i mislim da mi zlo nismo
7 nanijeli. A historija će dokazati ko je šta i kako radio i...i Vaše Sudsko
8 vijeće po nekim presudama.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, onda... Pa to nije odgovor. Vi
10 ponavljate da nije bilo zla sa Vaše strane, stoga ovaj redak "nije bilo ništa
11 manje dobra ili zla na obje strane", bar što se tiče zla, nije relevantan jer na
12 Vašoj strani nije bilo zla.

13 SVEDOK: Pa evo, ja sam rekao: kod mene u selu poginulo je 37 ljudi. Ja
14 ne znam koliko je poginulo njih na Sokolju. Otkud ću ja znati sad kol... Ja znam
15 da je njihovo zlo 37 mrtvih. Ja ne znam koliko je naše zlo jer pretpostavljam da
16 ga nema. A možda ga ima. Ako je... A zlo jest rata... Al' to je rat, to je
17 ubijanje. Znači, nije rat, nije ubijanje u ratu nije zlo, ako je rat, ako je
18 borba. Zlo je klanje, ubijanje na neke druge načine, a ne ovo pošteno ratovanje
19 i - da kažem - žrtve u ratu zbog borbe. Ja sam na to mislio, poštovani sudija.

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ako sam Vas dobro razumio, Vi
21 kažete: "Ja sam lično iskusio zlo koje je nanoseno - ne u kontekstu borbe", a

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 to je prema Vašem mišljenju zlo. "A da li se slično zlo desilo negdje drugdje -
2 nisam obaviješten o tome da bih mogao iznijeti neki sud o uravnoteženosti toga."
3 Da li je to približno kako bi trebalo da razumijemo Vaše svedočenje?

4 SVEDOK: Potpuno ste tačno prenijeli.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala Vam. Možete nastaviti, gospodine
6 Tieger.

7 G. TIEGER: [simultani prevod]

8 P: Gospodine Krsman, kada ste odgovarali na pitanje koje je postavio
9 časni Sude, Vi ste spomenuli događaje u Vašem selu. Ja sam svjestan ograničenja
10 Vaših saznanja o drugim područjima, no htio bih da nam jedna stvar bude jasna.
11 Da li hoćete da kažete da Vam nisu poznati bilo kakvi primjeri masovnog
12 granatiranja područja koja su bila gusto naseljena civilima - pod time mislim na
13 masovno granatiranje srpskih snaga, a tokom 1992. godine kada su oni granatirali
14 područja koja su gusto naseljavali civili?

15 O: Meni je poznato da smo samo u toku borbi koristili naoružanja u
16 zavisnosti od naoružanja koje koristi neprijatelj. Ako su oni gađali tenkovima i
17 topovima i haubicama, i mi smo odgovarali istim takvim oružjem. Nikad nisam,
18 osim u izuzetnim slučajevima, odgovorili sa većim kalib...kalibrom od onoga s
19 kojim oni nas gađaju.

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ako bi oni tako napali područja koja su
21 naseljavali civili, da li bi to opravdalo Vaš odgovor na sličan način, odnosno
22 koristeći isto oružje protiv civila na drugoj strani?

23 SVEDOK: Gospodine predsjedavajući, ja sam veoma dobro upoznat sa
24
25
26
27
28
29
30

1 odredbama Ženevske konvencije i nikad - to Vam garantujem - ja sam živi svjedok
2 da nikad nismo gađali civile ni namjerno, eventualno u toku borbi ako neka
3 granata prebaci il' ne znam već šta se događa; il' ako se neki civil našao tu,
4 to je njegova sudbina ako se tu nađe i bude ranjen ili poginuo. A mi nikad nismo
5 gađali civilne objekte nit' civile, pogotovo ne snajperom jer ih nismo ni imali
6 u...u jedinici kao...kao...kao oružje.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možete nastaviti, gospodine Tieger. No,
8 ako pogledamo časovnik - htio bih da imamo trenutak vremena u odsutnosti
9 svjedoka. Možda ovdje da zaustavimo.

10 G. TIEGER: [simultani prevod] Da.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Krsman, nastavićemo u
12 ponedjeljak. Želio bih da ponovo dođete na sud u istu ovu sudnicu u 14.15h.
13 Ponovo ću Vas obavijestiti da ne treba ni sa kim da razgovarate o svjedočenju
14 koje ste dali do sada, niti o onome koje ćete dati sljedeće nedelje. Molim Vas
15 da sada pođete za sudskim poslužiteljem koji će Vas izvesti iz sudnice.

16 [Svedok se povlači]

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Prije nego što prekinemo sa radom do
18 ponedjeljka, gospodine Krajišnik, želio bih Vama da se obratim. Ovo Vijeće je
19 sastavljeno od profesionalnih sudija koji su potpuno svjesni šta znači biti u
20 položaju kad treba da sami sebe branite protiv optužbi i pred Sudom. Mi smo to u
21 životu vidjeli mnogo puta. Rjeđe se dešava da tokom izvođenja dokaza protiv
22 optuženoga, da se svjedočenje takođe odnosi na događaje koji su uticali na lični
23 život optuženoga, na porodični život.

24

25

26

27

28

29

30

1 Vijeće želi da izrazi da je svjesno toga šta će Vam značiti da čujete
2 svjedočenje o tome da su pripadnici Vaše porodice žrtve ove ratne situacije.
3 Samo smo željeli da Vam kažemo da čak i ako tek slušamo to kao profesionalne
4 sudije, i ako sve to treba da uzmemo u obzir, to ne znači da nismo svjesni šta
5 će to značiti Vama.

6 A sada ćemo prekinuti sa radom i nastavljamo sa radom u 14.15h u
7 ponedjeljak.

8 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.

9 ... Sednica završena u 13.46h.

10 Nastavak zakazan za ponedjeljak,

11 17.03.2006., u 14.15h

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30